

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Daňová optimalizace výnosu z přímých zahraničních investic v České republice

Tax optimization of yield on foreign direct investments in the Czech Republic

DP-EF-KPE-2010-37

MIROSLAV CHARVÁT

Vedoucí práce: Ing. Jaromír Švihovský, Ph.D., Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: Ing. Lucie Pelikánová, Ernst & Young

Počet stran: 86

Počet příloh: 1

28. dubna 2010

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 28. dubna 2010

Miroslav Charvát

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce, Ing. Jaromíru Švihovskému, Ph.D., za podnětný a trpělivý přístup při konzultacích, cenné rady a připomínky, které vedly ke konečné podobě této práce.

Anotace v českém jazyce

V diplomové práci jsou analyzovány základní postupy a metody daňové optimalizace výnosů z přímých zahraničních investic realizovaných v České republice využívající principy mezinárodního zdanění korporátních příjmů. Vlastní práce se skládá ze dvou částí. První část je věnována teoretickým základům mezinárodního zdanění korporátních příjmů. Nosnou částí práce je její druhá část, ve které jsou podrobněji analyzovány základní metody daňové optimalizace, a to primárně pro investice v podobě finančních institucí. Ekonomické zhodnocení a porovnání jednotlivých metod je založeno na jejich aplikaci na modelovou společnost – banku, která svými ekonomickými ukazateli odpovídá přibližně české pobočce německé Commerzbank. Na základě zjištěných výsledků jsou na závěr identifikovány metody, které mohou mít pro potenciálního investora nezanedbatelný pozitivní efekt v souvislosti s jeho potenciální daňovou povinností (například metoda úvěrového financování dceřiné společnosti). Aby byl závěr kompletní, jsou zároveň identifikovány i ty metody, které naopak nebudou za standardních podmínek investorovi přinášet žádný pozitivní efekt.

Klíčová slova v českém jazyce

Daňová optimalizace, daňový ráj, korporátní příjmy/zisky, mezinárodní zdanění, offshore, přímá zahraniční investice, smlouva o zamezení dvojího zdanění, země se zvýhodněným daňovým režimem.

Anotace v anglickém jazyce

The main purpose of the diploma thesis is analyzing fundamental methods of tax optimization of gain/yield on foreign direct investments in the Czech Republic using the principles of international taxation. The thesis consists of two basic parts. The first part deals with the theoretical principles of international taxation of corporate income. The second part of the thesis is its crucial part. The second part deals with the particular methods of tax optimization in detail, primarily for the investments in the form of a financial institution. Economic assessment of analyzed methods is based on its application on a model company – a bank with key financial figures similar to the Czech branch of German Commerzbank. Based on the ascertained results methods which may have a positive effect on a tax liability of a potential investor (for example a method of financing a subsidiary via loan) were identified. Methods which would not have any positive impact on a potential investor were also identified and described simultaneously.

Klíčová slova v anglickém jazyce

Corporate income/yield, countries with preferential tax regime, double taxation treaty, foreign direct investment, international taxation, offshore, tax haven, tax optimization.

Obsah

0	Úvod	12
1	Principy mezinárodního zdanění příjmů	14
1.1	Základní pojmy a legislativa upravující řešení problémů mezinárodního zdanění	15
1.1.1	Daňové rezidentství a daňový domicil.....	17
1.1.2	Zdroj příjmů	19
1.1.3	Skutečný vlastník příjmů	20
1.1.4	Poplatník a plátce daně	21
1.1.5	Aktivní a pasivní příjmy	21
1.2	Zdaňování aktivních příjmů	22
1.2.1	Zisky podniků a zdanění stálé provozovny	22
1.2.2	Příjmy z nemovitého majetku.....	27
1.2.3	Příjmy z movitého majetku a majetkových práv	27
1.3	Zdanění pasivních příjmů.....	27
1.3.1	Dividendy a podíly na zisku	28
1.3.2	Úrokové výnosy (příjmy).....	31
1.3.3	Licenční poplatky („royalties“)	33
1.4	Specifické problémy zdaňování nadnárodních společností	36
1.4.1	Transfer pricing (převodní ceny).....	36
1.4.2	Transparentní entity	39
2	Daňově zvýhodnění lokality a daňové ráje.....	41
2.1	Kypr	42
2.1.1	Založení a právní forma obchodní společnosti.....	43
2.1.2	Zdanění výnosů (zisků) kyperské obchodní společnosti	44
2.2	Nizozemí	46
2.2.1	Založení a právní forma obchodní společnosti.....	46
2.2.2	Zdanění výnosů (zisků) nizozemské obchodní společnosti	48

3	Aplikace principů mezinárodního zdanění při daňové optimalizaci zisků zejména finančních institucí a zhodnocení aktuální výhodnosti kyperské a nizozemské varianty	50
3.1	Charakteristika vlastnické struktury modelové finanční skupiny.....	51
3.2	Financování investice (dceřiné společnosti) úvěrem od mateřské společnosti	52
3.2.1	Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru	54
3.2.2	Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí	56
3.2.3	Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty.....	58
3.3	Vybírání licenčních poplatků – „royalties“ (know-how, ochranná známka, atp.)	59
3.3.1	Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru	61
3.3.2	Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí	63
3.3.3	Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty.....	66
3.4	Poskytování služeb – problematika převodních cen.....	67
3.4.1	Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru	69
3.4.2	Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí	71
3.4.3	Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty.....	72
3.5	Výplata dividend (nebo obdobných podílů na zisku) – nulové zdanění dividendy....	72
3.5.1	Kyperská alternativa – zdanění dividendy na Kypru.....	74
3.5.2	Nizozemská alternativa – zdanění dividendy v Nizozemí	75
3.5.3	Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty.....	76
4	Zhodnocení a porovnání navržených variant.....	77
5	Závěr.....	82

Seznam použitých zkratk a symbolů

BV ... Besloten Venootschap – BV

Co ... company (společnost)

CZK ... Koruna česká (používáno v případě vyjádření měnového kurzu)

EUR ... Euro

HDP ... Hrubý domácí produkt

Mil. ... milion

Mld. ... miliarda

NV ... Naamloze Venootschap – NV

R&D ... research & development (výzkum a vývoj)

USD ... Dolar americký

ZK ... základní kapitál

Seznam tabulek

Tab. 1:	<i>Přehled sazeb daně z dividend dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění</i>	29
Tab. 2:	<i>Přehled sazeb daně z úroků dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění</i>	32
Tab. 3:	<i>Přehled sazeb daně z licenčních poplatků dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění</i>	35
Tab. 4:	<i>Výchozí modelová (zjednodušená) rozvaha finanční instituce – banky se sídlem v ČR</i>	50
Tab. 5:	<i>Kalkulace provozních nákladů mateřské (holdingové) společnosti se sídlem na Kypru</i>	55
Tab. 6:	<i>Kalkulace provozních nákladů holdingové společnosti se sídlem v Nizozemí</i>	57
Tab. 7:	<i>Porovnání základních metod daňové optimalizace s využitím principů mezinárodního zdanění</i>	77

Seznam obrázků

Obr. 1:	<i>Výchozí vlastnická struktura modelové finanční skupiny</i>	51
Obr. 2:	<i>Potenciální absolutní úspora jednotlivých metod daňové optimalizace</i>	78
Obr. 3:	<i>Potenciální relativní úspora jednotlivých metod daňové optimalizace ve vztahu k celkovému objemu vloženého základního kapitálu</i>	78

0 Úvod

Výběr tématu diplomové práce je spojen s osobním zájmem o problematiku přímých zahraničních investic v České republice, zejména pak s otázkou, proč zahraniční i původem české společnosti často volí pro svá sídla některé lokality, jejichž prostřednictvím tyto investice v České republice realizují.

Důvodů, proč společnosti upřednostňují některé lokality před jinými, může být více. Nicméně základní motiv je společný pro většinu z nich. Tímto motivem je snaha společností získat z realizovaných investic co největší čistý výnos (zisk). A právě daň, uvalená na (hrubé) výnosy z těchto investic, je jedním z nejvýznamnějších faktorů snižujících čistý výnos z takovéto zahraniční investice.

Proto, aby byl čistý výnos z dané investice co nejvyšší, budou se racionálně uvažující investoři snažit více či méně efektivně eliminovat právě daňové zatížení. Vzhledem k tomu, že daňové systémy různých zemí se od sebe více či méně liší (některé systémy jsou pro zdaňování jistých příjmů výhodnější jiné naopak méně), je zřejmé, že pro vlastní daňovou optimalizaci bude výhodné využít principů mezinárodního zdanění korporátních příjmů. Výsledný efekt pak bude záviset na více faktorech. Jedním ze dvou zásadních faktorů bude volba metody daňové optimalizace, která bude na daný výnos (zisk) aplikována. Druhým z těchto faktorů bude správné nastavení struktury dané korporace a zároveň správná volba lokalit, jejichž prostřednictvím ke zdanění daných výnosů (zisků) skutečně dojde.

Identifikace a zhodnocení nejčastěji využívaných metod optimalizace daňové povinnosti využívající principů mezinárodního zdanění a stručná charakteristika nejčastěji využívaných lokalit jsou hlavními cíly této práce.

Pro každý subjekt, pohybující se v této oblasti, je poměrně důležité, mít alespoň základní představu o tom, které metody stojí v této souvislosti za úvahu, a které jsou naopak pravděpodobně pouze ztrátou času, a tudíž i peněz. Zároveň by každý takový subjekt měl mít i představu o tom, které země jsou z českého pohledu nejčastěji využívány pro optimalizaci daňové povinnosti. A právě zodpovězení těchto otázek by mělo vést k naplnění výše

nadefinovaných cílů práce. Samozřejmě, že s takto nastaveným cílem jsou spojeny i další otázky, které je nutné také v práci alespoň z části zodpovět nebo by jejich zodpovězení mělo z práce vyplynout. Jednou z nich je například i otázka, zda má v současné době vůbec smysl uvažovat o daňové optimalizaci s využitím principů mezinárodního zdanění nebo zda je současná ekonomická realita už v takové fázi, ve které se daňové systémy jednotlivých vyspělých zemí natolik přiblížily, že by tato optimalizace ve výsledku investorovi nepřinesla žádný významnější užitek.

Vzhledem k potenciálnímu rozsahu analyzované problematiky nelze tyto otázky reálně zodpovědět souhrnně pro všechna odvětví ekonomické činnosti. A právě proto bude daná problematika analyzována primárně z pohledu finančních institucí, které často vzhledem ke své velikosti a svým finančním možnostem využívají právě některou z analyzovaných metod daňové optimalizace.

1 Principy mezinárodního zdanění příjmů

Při rozhodování o realizaci přímé zahraniční investice musí každá společnost zvážit mnoho faktorů, které budou mít významný vliv na objem výnosu (jak v hrubé, tak v čisté výši), který společnost z této investice v budoucnosti získá. Standardně uvažovaným faktorem je míra rizika spojená s takto umístěnou investicí. V zásadě platí, že vyšší míra rizika přináší investorovi větší výnos z investice. Obecná analýza rizika však není předmětem této práce, a tudíž není důvod se touto analýzou v její obecné rovině dále více zabývat.

Jiným významným faktorem, který se stále více prosazuje při úvahách o umístění přímých zahraničních investic, je míra zdanění výnosu z těchto investic. Každá racionálně uvažující společnost by se v této souvislosti měla snažit vytvořit takovou strukturu, která s využitím principů mezinárodního zdanění příjmů povede k minimalizaci daňové povinnosti, a tudíž k maximalizaci zisku z její (zahraniční) investice.

Proto, aby nedošlo k záměně pojmů přímá zahraniční investice s jinými formami mezinárodního investování, na něž se může uplatnit jiný režim zdanění, je nutné ještě ve stručnosti definovat pojem přímá zahraniční investice. Přímá zahraniční investice představuje nákup majetku v jedné zemi investory z jiné země, který investorovi umožní kontrolu podniku a rozhodování o tomto podniku na základě majoritního či minoritního vlastnictví [1].

Zdanění výnosů z investice v České republice (ale v podstatě i z jakékoli jiné zahraniční investice umístěné kdekoli po světě) lze fakticky provést dvěma způsoby.

Zaprvé, daný příjem (výnos) zdanit na území České republiky (resp. ve státě zdroje příjmu) standardním způsobem, a poté tento zisk po zdanění převést prostřednictvím dividendy mateřské společnosti v zahraničí. Pro případ České republiky tento postup znamená nejprve aplikaci 19% sazby (platné v roce 2010) daně z příjmů právnických osob na „hrubý“ zisk dané obchodní společnosti, a poté částku čistého zisku vyplatit mateřské společnosti v zahraničí, a to s využitím všech dostupných metod eliminace (minimalizace) daně z vyplácených dividend. Vlastní postup zdanění dividend bude popsán v dalším textu, nicméně již z logiky tohoto

způsobu zdanění lze vyvodit závěr, že se dosti pravděpodobně bude jednat z daňového pohledu o nejméně výhodný způsob zdanění zahraniční investice.

Zadruhé, s využitím některého z níže definovaných nástrojů (např. prostřednictvím úroku z poskytnutého úvěru, licenčního poplatku, atd.) převést daný příjem (výnos) od společnosti se sídlem v České republice společnosti se sídlem ve státě se zvýhodněným daňovým režimem (např. Kypr, Bulharsko, Nizozemí, Lucembursko, některý ze zámořských „daňových“ rájů, atd.). Převedený příjem pak zahrnout do základu daně zahraniční společnosti a v daném cílovém státě zdanit platnou sazbou daně aplikovanou na daný příjem. Takto zdaněný příjem nakonec distribuovat, např. ve formě dividend, k finálním vlastníkům/podílníkům zahraniční společnosti (tzv. primárním investorům).

1.1 Základní pojmy a legislativa upravující řešení problémů mezinárodního zdanění

Povinnosti daňových subjektů v oblasti mezinárodního zdanění upravují v první řadě domácí zákony a další související domácí podzákoné normy. Jako doporučení k domácím právním předpisům se v tuzemském daňovém systému objevují metodické pokyny Ministerstva financí, které však v některých případech mají i normotvorný význam [4].

Vzhledem k tomu, že se právní, a tudíž i daňové systémy jednotlivých zemí, více či méně liší, při řešení otázek mezinárodního zdanění není vždy možné využít pouze domácích norem. V mnoha případech je pak nutné využít některou z norem nadřazených tuzemským daňovým zákonům. Superiorita ratifikovaných mezinárodních smluv nebo norem komunitárního práva tuzemským zákonným normám vyplývá z článků 10 až 10b Ústavy České republiky. Odkaz na mezinárodní smlouvy pak bývá v tuzemských daňových zákonech obsažen jako přímá subsidiarizační klausule, přičemž u evropských směrnic se ukládá promítnutí komunitární úpravy přímo do tuzemského práva [4].

V oblasti přímých daní lze například využít dvoustranných mezinárodních smluv nebo např. směrnic týkajících se společného systému zdanění mateřských a dceřiných společností (jinými

slovy společností ve skupině) a zdanění úspor, které danou oblast mezinárodního zdanění přesněji upravují [4].

Dvoustranné smlouvy o zamezení dvojího zdanění uzavřené v současnosti s několika desítkami států celého světa upravují zejména oblast daní z příjmů a daní z majetku, v menší míře pak upravují též oblast daně dědické, daně darovací a oblast mezinárodní přepravy. Každá uzavřená (dvoustranná) mezinárodní smlouva zavazuje Českou republiku nejen vůči danému smluvnímu státu a jeho daňovým rezidentům, ale zároveň i vůči vlastním daňovým rezidentům. V případě, že se pak daný stát při ukládání daní od uzavřené smlouvy odchýlí, nelze tak učinit v neprospěch dotčených daňových subjektů [4].

Vedle výše zmíněných mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění a směrnic upravují oblast mezinárodního zdanění také mezinárodní ujednání, která mají vliv na daňový režim některých příjmů.

V oblasti nepřímých daní (např. DPH) vedl vstup České republiky do Evropské unie v květnu 2004 k výraznému omezení a předání části kompetencí ve prospěch komunitárního práva. Rozsáhlá harmonizace daňového práva se týká právě oblasti DPH a akcíz [4]. Nejvýznamnější právní úpravu v této oblasti představuje tzv. šestá směrnice č. 77/388/EEC, která v podstatě stanovuje pravidla pro určování základu daně, teritoriální dosah, okruhy daňových subjektů, sazby daně, atd. Šestá směrnice byla posléze několikrát novelizována a s účinností od 1. ledna 2007 byla nahrazena směrnicí č. 2006/112/EC o společném systému daně z přidané hodnoty, která byla opět dále několikrát novelizována a doplňována (např. směrnicí č. 2008/8/EC nebo směrnicí č. 2008/9/EC) [3].

Při aplikaci tuzemského a mezinárodního práva v oblasti daní z příjmů a majetku je nutné (za prvé) identifikovat tzv. daňové subjekty, tzn. osobu, která ponese vlastní daňovou povinnost (poplatníka daně), a osobu, která bude pod vlastní majetkovou odpovědností daň plnit (plátce daně). Dále je nezbytné provést identifikaci předmětu daně, tzn. zdanitelného příjmu nebo majetku vyjádřeného v měřitelných jednotkách, ze kterého bude následně daň počítána, a tuzemským zákonem nebo mezinárodní smlouvou stanoveným postupem kvantifikovat základ daně. Závěrem je potřeba stanovit způsob výpočtu vlastní daňové povinnosti, např.

prostřednictvím procentuální sazby daně. Výše zmíněná úvaha je však při řešení otázek mezinárodního zdanění provázena mnohými komplikacemi, a to už jen proto, že každý z výše popsaných pojmů může v různých souvislostech nabývat odlišného obsahu podle toho, zda zkoumáme daný problém podle tuzemských zákonů nebo za pomoci mezinárodních smluv, atp. [4].

1.1.1 Daňové rezidentství a daňový domicil

Při uplatňování daně z příjmů v mezinárodním zdanění příjmů rozlišují právní normy (tuzemské zákony i mezinárodní smlouvy) dvě základní skupiny daňových subjektů, a to daňové rezidenty a daňové nerezidenty. Z pohledu české daně z příjmů definuje tuzemský zákon o daních z příjmů (v §2 a §17) přímo osoby, které jsou daňovými rezidenty, a které jsou daňovými nerezidenty, tzn. jinými slovy osoby, které mají na území České republiky omezenou, a které mají naopak neomezenou daňovou povinnost. Mezinárodní smlouvy však mohou tyto pojmy vymezovat odlišně a v případě, že jsou mezinárodní smlouvy uzavřeny, je nutné případně odhlédnout od tuzemské definice [4].

Obecně platí, že výše uvedené pojmy lze definovat následujícím způsobem. Daňový rezident určitého státu je osobou s neomezenou daňovou povinností vůči tomuto státu, což znamená, že v tomto státě podléhají zdanění jak příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí, tak příjmy plynoucí ze zdrojů z tohoto státu. O daňovém rezidentu lze obecně také hovořit jako o tzv. osobě s daňovým domicilem v tomto daném státě [4].

Daňovým nerezidentem určitého státu je osoba, která má vůči danému státu pouze omezenou daňovou povinnost. Omezenost daňové povinnosti vyplývá ze skutečnosti, že daňová povinnost poplatníka se vztahuje pouze na tu část příjmů, která pochází ze zdrojů na území tohoto státu, nebo na majetek nacházející se na území tohoto státu [4].

V případě, že dojde ke zdaňování příjmů mezi státy, které nemají uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, může nastat i taková situace, že jistý poplatník bude daňovým

rezidentem obou zemí a alespoň část jeho příjmů bude tudíž zdaněna dvakrát. Mimo jiné právě z tohoto důvodu je shaha uzavírat mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které by tuto situaci měly vyloučit [4].

Daňový rezident podle zákona o daních z příjmů – právnická osoba. Podle tuzemského zákona o dani z příjmů je za daňového rezidenta považována taková (právnická) osoba, která má na území České republiky své reálné sídlo nebo místo svého vedení (tzv. „place of effective management“). Místem vedení se rozumí místo, kde jsou reálně vykonávána klíčová manažerská rozhodnutí, která jsou nezbytná k provádění podnikatelské činnosti společnosti jako celku, a která nemohou být na nižších manažerských úrovních měněna. Proto obecně platí, že místem vedení je místo, kde řídicí autority společnosti přijímají svá zásadní rozhodnutí, tzn. místo, kde se určují aktivity, které mají dopad na podnikatelskou činnost společnosti jako celku. A právě místo vedení je v praxi často tím rozhodujícím kritériem, na jehož základě se daná společnost stává daňovým rezidentem určitého státu a na jehož základě společnosti vzniká neomezená daňová povinnost vůči tomuto státu [4]

Z uvedených skutečností by mělo vyplynout, že samotná formální registrace sídla společnosti na území jakéhokoli svrchovaného státu nemusí být tím nejpodstatnějším hlediskem (a v mnoha případech ani není) pro určení daňového domicilu dané společnosti. Například daňovým rezidentem České republiky se může stát i taková společnost, které má sice své sídlo registrováno v některé z daňově zvýhodněných lokalit, ale která je zároveň reálně řízena svými vlastníky z České republiky, tzn., že na území České republiky má právě výše charakterizované místo svého vedení [4].

Daňový rezident podle smluv o zamezení dvojího zdanění – právnická osoba.

Zjednodušeně lze říci, že smlouvy o zamezení dvojího zdanění používají v principu stejný postup pro určení daňového rezidentství jako tuzemská legislativa [4]. „V principu“ ovšem znamená, že zde mohou existovat (a v praxi často existují) větší či menší odlišnosti. Proto je důležité zmínit jednu důležitou skutečnost, a to, že postup stanovený konkrétní mezinárodní smlouvou má přednost před postupem stanoveným domácím zákonem (pokud není samozřejmě ve smlouvě uvedeno jinak).

Další důležitou skutečností, kterou lze zobecnit pro všechny smlouvy o zamezení dvojího zdanění je fakt, že pokud se určení daňového rezidentství opírá o místo vedení, bydliště (platí pro fyzické osoby) nebo podobné kritérium, každá smlouva primárně odkazuje na vymezení daňových rezidentů tak, jak jej primárně definují zákony smluvních států. Jinými slovy to znamená, že pokud určitému subjektu podle legislativy daného státu nevznikne daňová rezidence v tomto státě, nemůže se tento subjekt stát daňovým rezidentem tohoto státu ani na základě příslušné smlouvy o zamezení dvojího zdanění [4].

Ve smlouvách o zamezení dvojího zdanění mají právnické osoby určené daňové rezidentství podle „sídla“ dané společnosti, což je samo o sobě prakticky totožné s tuzemskou daňovou legislativou. Rozdíl může být ale v tom, že formální sídlo společnosti (což lze chápat jako adresu uvedenou v obchodním rejstříku) nemá prakticky žádný význam. Téměř výhradně rozhoduje již výše zmíněné místo skutečného vedení (to ale neplatí např. pro Nizozemí).

Z výše uvedeného souhrnně vyplývá, že při zdaňování korporátních příjmů „s mezinárodním prvkem“ není možné brát v úvahu pouze ustanovení příslušných mezinárodních smluv, anebo pouze ustanovení tuzemské legislativy, ale je nutné zohledňovat ustanovení mezinárodních smluv a tuzemské legislativy dohromady. Do jaké míry se tuzemská nebo mezinárodní legislativa ve zdanění daného příjmu projeví, závisí jak na charakteru dané mezinárodní smlouvy, tak na charakteru příjmu, který je předmětem zdanění.

1.1.2 Zdroj příjmů

U daňových rezidentů není nutné řešit otázku, které příjmy mají být zahrnuty do jejich daňového základu, a které nikoli. Tuzemský daňový rezident zdaňuje v České republice veškeré celosvětové příjmy. V případě daňových nerezidentů je ale nutné vymezit okruh příjmů, které budou podléhat zdanění v České republice. Ke stanovení těchto příjmů slouží ustanovení domácí legislativy i ustanovení patřičné mezinárodní smlouvy. Příjmy podléhající zdanění v České republice představují tzv. příjmy ze zdrojů na území České republiky [4].

Při určení, zda daný příjem je příjmem ze zdroje na území České republiky, musíme brát v úvahu fakt, že pokud tuzemská legislativa nepovažuje daný příjem za příjem podléhající zdanění v tuzemsku, pak žádná mezinárodní smlouva nemůže České republice přikázat takový příjem zdanit. Jinými slovy to znamená, že žádná bilaterální smlouva nemůže subjektům daného smluvního státu uložit žádné další povinnosti nad rámec domácí legislativy [4].

Pro určení zdroje příjmů jsou důležité následující tři faktory:

- Kde je vykonávána činnost, ze které plyne danému subjektu zdanitelný příjem [4].
- Kde je umístěn majetek, ze kterého daný příjem pochází [4].
- Kdo tento příjem reálně vyplácí [4].

1.1.3 Skutečný vlastník příjmů

Skutečným vlastníkem příjmů je osoba, které daný příjem ekonomicky náleží, a která je povinna tento příjem zdanit. Skutečný příjemce se tedy může lišit od okamžitého příjemce, což může být kdokoli, v jehož prospěch je daný příjem poukázán, aniž by tento příjemce měl z tohoto příjmu reálný užitek. V této souvislosti je důležité poznamenat, že smlouvy o zamezení dvojího zdanění (včetně modelové smlouvy OECD) institut skutečného vlastníka příjmů často používají, ale v podstatě konkrétně nedefinují. Tím se podstatně liší od tuzemské legislativy (zejména od zákona o dani z příjmů), která s pojmem také běžně operuje, ale na rozdíl od mezinárodních smluv tento pojem i poměrně jednoznačně definuje (např. v § 19 odst. 6 zákona o dani z příjmů nebo ve sdělení Ministerstva financí č. j. 251/867/2000) [4].

Identifikace skutečného vlastníka příjmů je důležitá zejména v souvislosti se zdaňováním pasivních příjmů (pojem pasivní a aktivní příjem bude vysvětlen níže) [4].

1.1.4 Poplatník a plátce daně

V souvislosti s mezinárodním zdaněním příjmů musíme dále vymezit osobu (fyzickou nebo právnickou), která je povinna vzniklou daňovou povinností splnit. Touto osobou může být buďto samotný poplatník podléhající dani nebo jiná osoba – plátce daně. Plátcem daně, zjednodušeně řečeno, je zpravidla osoba, která daný příjem vyplácí. Na základě české legislativy plátce daně odpovídá nejen za správné uplatnění tuzemských daňových zákonů, ale v určitých oblastech i za správné uplatnění mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění (např. při určení správné sazby srážkové daně při výplatě dividend do zahraničí, atp.) [4].

Výše uvedený postup, kdy je plátce daně zodpovědný za splnění určitých legislativních požadavků vyplývajících ze smluv o zamezení dvojího zdanění, je uplatňován i v praxi některých jiných států. Na druhou stranu, řada zemí uplatňuje tzv. refundační systém, kdy své plátce daně odpovědností za správnou srážku daně podle ustanovení smluv o zamezení dvojího zdanění nezatěžuje, ale pouze požaduje, aby tito plátcí daně odvedli srážkovou daň podle vnitrostátních předpisů. V takovém případě pak poplatníkům umožňuje, aby si u oprávněných finančních orgánů vyžádali dorovnání případného přeplatku na dani, který může vzniknout zejména v důsledku uplatnění principu subsidiarity mezinárodní smlouvy nad vnitrostátní legislativou [4].

At' už je v praxi uplatněna první či druhá z výše uvedených technik, smlouvy o zamezení dvojího zdanění samy o sobě danou techniku neurčují, ale ponechávají ji plně v kompetenci smluvních států. V případě, kdy je uplatněn refundační systém, mohou však některé dodatkové protokoly ke smlouvám řešit určité technické otázky související právě s uplatňováním refundačního systému [4].

1.1.5 Aktivní a pasivní příjmy

V souvislosti se zdaňováním příjmů s mezinárodním prvkem je nutné praktické příjmy rozdělit na příjmy aktivní a příjmy pasivní.

Aktivními příjmy jsou takové příjmy, které poplatníkovi plynou z jeho aktivní činnosti. Do této kategorie patří příjmy, které poplatník získává ze své osobní účasti např. výkonem vlastní práce nebo z nakládání s vlastním majetkem (např. prodejem majetku atp.). Charakteristikou vlastností aktivních příjmů je zdanění příjmu prostřednictvím podání daňového přiznání poplatníkem ve státě zdroje [4].

Pasivními příjmy jsou takové příjmy, které, zjednodušeně řečeno, nevyžadují aktivní účast poplatníka na jejich vzniku a fyzickou přítomnost ve státě zdroje. Do této kategorie patří např. různé kapitálové a úrokové výnosy, příjmy plynoucí z užívání majetku nebo z poskytnutí nejruznějších práv (licence, autorská práva, atd.) [4].

1.2 Zdaňování aktivních příjmů

Aktivní příjmy z přímých zahraničních investic nadnárodních korporací v České republice lze členit podle následujícího schématu. Hlavní skupinu tvoří zisky podniků a zisky/příjmy tzv. stálé provozovny jako jednotky přesně vymezené příslušnou tuzemskou nebo mezinárodní legislativou. Dalšími skupinami aktivních příjmů jsou příjmy plynoucí z nemovitého majetku a příjmy z převodu movitého majetku, majetkových práv a jiných aktiv. Poslední, specifickou skupinu aktivních příjmů, tvoří příjmy z mezinárodní přepravy.

1.2.1 Zisky podniků a zdanění stálé provozovny

Dle tuzemské legislativy zisky podniků a stálé provozovny podléhají zdanění z toho důvodu, že jich dosahuje daňový rezident, nebo proto, že jde o příjmy daňového nerezidenta ze zdrojů na území České republiky [4].

Jedním z hlavních principů obsažených ve smlouvách o zamezení dvojího zdanění je omezení zdanění aktivních příjmů nerezidentů pouze na ty případy, kdy jde o příjmy tzv. stálé provozovny. Tento princip lze považovat za jeden ze základních kamenů smluv o zamezení

dvojího zdanění. Dle článku sedm modelové smlouvy OECD platí, že zisky podniků jsou zdaňovány ve státě, ve kterém je příjemce těchto zisků daňovým rezidentem, pokud však ve státě zdroje nevznikla stálá provozovna. Pokud tedy ve státě zdroje došlo k naplnění podmínek vzniku stálé provozovny, na zdanění zisku má pak právo i stát zdroje daného příjmu (zisku). V tomto případě se pak uplatňuje příslušná metoda zamezení dvojího zdanění [4].

Vhledem k významu institutu stálé provozovny při zdaňování příjmů s mezinárodním prvkem je tento pojem vždy přesně definován jak příslušnou mezinárodní smlouvou, tak i příslušnou tuzemskou legislativou. Obecně platí, že vymezení stálé provozovny tuzemskou legislativou je širší, než jak ji obvykle definuje příslušná smlouva o zamezení dvojího zdanění. Z výše uvedeného by se mohlo zdát, že vymezení pojmu stálá provozovna v tuzemské legislativě je zjednodušeně řečeno zbytečné. Opak je ale pravdou. Smlouvu o zamezení dvojího zdanění má Česká republika uzavřenou jen s některými státy a v případě, že dojde ke zdaňování příjmů rezidenta státu, se kterým nemá Česká republika uzavřenou příslušnou mezinárodní smlouvu, je nutné použít právě definic stálé provozovny dle tuzemské legislativy.

Trvalé místo pro podnikání jako stálá provozovna. Širší pojetí, tzn. pojetí tuzemské legislativy, chápe v tomto případě stálou provozovnu jako místo k výkonu činnosti daňového nerezidenta na území České republiky. Jde např. o dílnu, kancelář, místo prodeje, staveniště, atd. Velmi široké vymezení (dle tuzemské legislativy) je pak modifikováno a redukováno smlouvami o zamezení dvojího zdanění, které kladou důraz zejména na trvalou povahu místa k výkonu podnikatelské činnosti. Modelová smlouva OECD, která je v tomto případě základem pro většinou konkrétních bilaterálních smluv, definuje stálou provozovnu jako trvalé místo pro podnikání, ve kterém podnik vykonává zcela nebo zčásti svoji činnost [4].

Z definice dle modelové smlouvy OECD vyplývají tři základní charakteristiky stálé provozovny. Za první lokalizace – tzn., že existuje pevné místo k podnikání, které je spojeno s konkrétní geografickou lokalitou. Jako místo pro podnikání lze chápat jakýkoli prostor, kde se podnikání nerezidenta uskutečňuje. Právní vztah k tomuto místu nehraje pro existenci stálé provozovny žádnou roli. Za druhé stálost – tzn., že dané místo je zřízeno se záměrem využívat jej k „trvalému“ (dlouhodobému) podnikání. Za třetí účel – tzn., že činnosti podniku daňového

nerezidenta jsou vykonávány prostřednictvím tohoto místa, a to bez ohledu na to, zda je dané místo pro podnikání výlučně využíváno pro daný podnikatelský účel či nikoliv [4].

Přes výše uvedené charakteristiky však existují i taková zařízení, která všechny tři základní podmínky vzniku stálé provozovny splňují, ale i přesto stálou provozovnou, dle smluv o zamezení dvojího zdanění, nejsou. Důvodem je skutečnost, že v určitých případech smlouvy o zamezení dvojího zdanění z praktických důvodů přímo definují určité typy zařízení a činností, které stálou provozovnou nejsou.

Aby určitá aktivita daného zařízení vedla ke vzniku stálé provozovny, musí zahraniční společnost tuto činnost vykonávat zcela nebo alespoň zčásti prostřednictvím tohoto zařízení. Pouze pasivní pronájem, např. movitých věcí, ke vzniku stálé provozovny nevede. Obvyklou praxí je fakt, že vlastní činnost stálé provozovny je prováděna osobami s přímým vztahem ke zřizovateli provozovny, např. přímo zaměstnanci, nebo i jinými osobami, které dostávají přímo instrukce od zahraniční společnosti (v tomto případě jde o tzv. závislého zástupce) [4].

Stavby a montáže jako stálá provozovna. Stavby a montáže jsou nejčastějším případem vzniku stálé provozovny. Často jde o jednorázové zakázky, kvůli kterým nemá smysl zakládat podnik s vlastní právní subjektivitou. Základní podmínkou vzniku stálé provozovny v případě staveb či montáží je „splnění“ časového testu, který je obvykle šesti až dvanáctiměsíční (v závislosti na zemi, se kterou je daná bilaterální smlouva uzavřena) [4].

Specifickým případem je obchodní zastoupení stavební firmy, kdy zahraniční společnost zakládá ve smluvním státě svoji vlastní kancelář, jejímž prostřednictvím vyhledává nové zakázky a vstupuje do výběrových řízení. Firma tak může realizovat více zakázek, z nichž ale žádná nesplní příslušný časový test pro vznik stálé provozovny. Přesto i v tomto specifickém případě stálá provozovna vzniká. Podmínku vzniku totiž již splní sama existence vlastní kanceláře dané zahraniční společnosti [4].

Poskytování služeb. Příjmy z poskytování služeb jsou oblastí, která z pohledu zdanění příjmů s mezinárodním prvkem vyvolává nejvíce sporů. Problém vzniká už jen proto, že v mezinárodních smlouvách existuje poměrně široká paleta možností řešení tohoto problému.

Navíc i přístup jednotlivých států je často velmi odlišný. Základem pro určení, zda vznikla nebo nevznikla stálá provozovna, je i zde časový test (dle tuzemského zákona šesti měsíční). Vznik stálé provozovny u poskytování služeb hraje opět klíčovou roli, protože pokud by stálá provozovna daňovému nerezidentu na území České republiky nevznikla, neměla by Česká republika právo zdanit příjmy z poskytování služeb na svém území [4].

Důležitým faktorem pro určení stálé provozovny je způsob počítání časového testu. U poskytování služeb není obvykle podstatné, jestli jsou dané služby poskytovány na základě jediného kontraktu nebo jestli jde např. o poskytnutí služby více zákazníkům [4]. Přes výše uvedené existují jisté smlouvy o zamezení dvojího zdanění (např. s USA nebo Irskem), které výše uvedené „riziko“ do značné míry eliminují.

Vlastní délka časového testu se v jednotlivých smlouvách často liší. Obvyklá délka je pak stanovena mezi šesti až dvanácti měsíci. Problém však může vzniknout v situaci, kdy smlouva délku časového testu nestanoví nebo stanoví jiný způsob stanovení „službové“ stálé provozovny. To je případ přibližně třetiny všech smluv o zamezení dvojího zdanění uzavřených Českou republikou.

Režim vzniku službové stálé provozovny záleží de-facto na třech faktorech. Zaprvé, zda je poskytovatel služby daňovým rezidentem státu, se kterým je uzavřena daná smlouva o zamezení dvojího zdanění. Druhým faktorem je doba poskytování služby. Třetím faktorem je existence pevného místa pro podnikání, který by ale měl hrát zásadní roli pouze v případech, ve kterých náležitá bilaterální smlouva žádný časový test nestanoví nebo v případě rezidentů těch států, se kterými není žádná smlouva o zamezení dvojího zdanění uzavřena [4].

Obchodní reprezentace. Cílem obchodní reprezentace v určité zemi je informovat, nabízet a prodávat určitou zahraniční společnost a její produkt. Jde tedy o jistou formu poskytování služeb. Obecně se obchodní reprezentace v České republice zakládá jako organizační složka zahraniční společnosti, a tudíž ji za určitých okolností nevzniká povinnost na dani z příjmů. Klíčem k určení vzniku obchodní reprezentace v České republice je vždy konkrétní smlouva o zamezení dvojího zdanění. Pokud smlouva uzavřena není, platí obdobné podmínky jako u

službové stálé provozovny, tedy existence pevného místa pro podnikání trvajících nejméně šest měsíců [4].

Specifickým problémem obchodních reprezentací (v případě, že na území České republiky obchodní reprezentace skutečně vznikne) je zjištění základu daně, a to zejména správné určení jejích příjmů. V tomto případě se v praxi využívá tuzemská legislativa, ze které vyplývá, že činnost stálé provozovny musí být podrobena způsobu zdanění, které je obdobné zdanění tuzemských subjektů (rezidentů) [4].

Výluky ze stálé provozovny. Již dříve bylo uvedeno, že smlouvy o zamezení dvojího zdanění mohou přímo uvádět některé činnosti a zařízení, které nevedou ke vzniku stálé provozovny (i když by podmínky vzniku stálé provozovny bez problémů splňovaly). Podle modelové smlouvy OECD se může jednat například o:

- Zařízení používaná pouze k uskladnění, vystavení nebo dodání zboží – tzn. např. distribuční sklady, vzorkovny, atp.
- Zásobu zboží udržovanou pouze za účelem uskladnění, vystavení nebo dodání.
- Zařízení udržované pouze za účelem nákupu zboží nebo shromažďování informací pro svého zřizovatele.
- Zařízení udržované pouze za účelem provádění dalších činností přípravného nebo pomocného charakteru.
- Zařízení udržované pro kombinaci předchozích důvodů za předpokladu, že i tato kombinace má pouze přípravný a pomocný charakter [4].

Účetnictví ve stálé provozovně. V případě, že stálé provozovně vznikne povinnost vést účetnictví, účetní systém bude muset respektovat požadavky jurisdikcí obou států (tzn. jak principy státu rezidentství zahraniční společnosti, tak tuzemské účetní principy). V této situaci bude nutné respektovat zejména ty požadavky na účetní systém, které jsou nutné pro správné určení základu daně, a zároveň vždy brát v úvahu fakt, že činnost stálé provozovny se musí objektivně vyjádřit v jejím hospodářském výsledku [4]. V praxi se využívají dvě základní metody, a to buďto vedení duplicitního účetnictví v zemi rezidentství zahraniční společnosti a v zemi lokalizace stálé provozovny (tzv. paralelní metoda) anebo vhodným převodem

účetních/výsledkových dat stále provozovny do účetnictví svého zřizovatele (např. metodou převodu agregovaných účetních stavů).

1.2.2 Příjmy z nemovitého majetku

U příjmů z nemovitého majetku se rozlišují příjmy z prodeje a z užívání takového majetku. V obou případech je ale koncepce podobná, příjmy obvykle podléhají zdanění ve státě, kde se nemovitý majetek nachází.

V souvislosti se zdaněním příjmů z nemovitého majetku je vhodné dodat, že příjmy z užívání movitého majetku mají jiný režim, než příjmy z užívání nemovitého majetku. Odlišný režim vyplývá už jen z toho, že příjmy z užívání movitého majetku patří pod režim zdanění licenčních poplatků.

1.2.3 Příjmy z movitého majetku a majetkových práv

U příjmů z movitého majetku a majetkových práv obecně platí, že příjem podléhá zdanění ve státě rezidentství vlastníka příjmu. Přesto existují výjimky z tohoto pravidla. Významnou výjimku např. představuje zdanění převodu majetkové účasti v kapitálových společnostech, kdy některé smlouvy o zamezení dvojího zdanění přiznávají právo zdanit příjem z převodu těchto účastí i v zemi zdroje tohoto příjmu.

1.3 Zdanění pasivních příjmů

Do skupiny pasivních příjmů patří zejména příjmy v podobě dividend a jiných podílů na zisku, úroků a příjmy z licenčních poplatků.

1.3.1 Dividendy a podíly na zisku

Pojem dividenda nezahrnuje pouze příjmy z akcií a podílů na zisku [4]. Dle smluv o zamezení dvojího zdanění nebo tuzemské daňové legislativy patří do této kategorie i např. příjmy z pohledávek spojených s účastí na zisku, zisky vyplácené tichému společníkovi, podíly na likvidačních zůstatcích, vypořádací podíly atp.

Na druhou stranu je však nutné poznamenat, že pod režim zdaňování příjmů z dividend a podílů na zisku nelze zahrnovat převody podílů a akcií, které, jak již bylo naznačeno v kapitole 1.2.3, spadají do tzv. skupiny zisků ze zcizení majetku (tzn. mezi příjmy z převodu majetkových práv).

Za dividendy se dle tuzemské (a v podstatě i mezinárodní) legislativy považují také rozdíly mezi cenami sjednanými a cenami nezávislými (tzn. cenami obvyklými na trhu), a to v případě, že jde o transakce mezi tzv. spojenými osobami [4].

Právo na zdanění, sazba daně a osvobození od daně. Díky rostoucí konkurenci mezi jednotlivými státy a v souvislosti se snahou přilákat co nejvíce investorů do dané země, dochází v současné době k mnoha významným změnám v oblasti mezinárodního zdanění dividend [4]. Mezi nejvýznamnější změny patří snaha o snižování nebo dokonce i úplné rušení daně z dividend. Další zásadní změnou je pak skutečnost, že smlouvy o zamezení dvojího zdanění umožňují za určitých podmínek (např. určitá míra účasti na základním kapitálu) zdanění dividendových příjmů v zemi, ve které je příjemce daného příjmu daňovým rezidentem.

Zdanění dividendových příjmů však ještě významným způsobem upravuje legislativa Evropské unie (tzv. „EU Parent Subsidiary Directive“), na jejímž základě nepodléhají zdanění dividendy, které plynou mateřské společnosti od její dceřiné společnosti (samozřejmě i zde existují jisté omezující podmínky). V této souvislosti je nutné dodat, že evropská legislativa není ve svých důsledcích v rozporu s dvoustrannými smlouvami o zamezení dvojího zdanění. To např. znamená, že když Česká republika má na základě smlouvy o zamezení dvojího

zdanění právo vybrat daň z dividend, ale společná evropská legislativa ji toto právo nepřiznává, pak si Česká republika tuto daň nárokovat nemůže [4].

Tab. 1: Přehled sazeb daně z dividend dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění

Smluvní stát	Maximální sazba daně z dividend	Smluvní stát	Maximální sazba daně z dividend
Belgie	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Malta	5 %
Brazílie	15 %	Mexiko	10 %
Bulharsko	10 %	Německo	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
Čína	10 %	Nizozemí	0 % (25% podíl na ZK); jinak 10 %
Dánsko	15 %	Norsko	0 % (10% podíl na ZK); jinak 15 %
Estonsko	5 % (25 % podíl na ZK); jinak 15 %	Polsko	5 % (20% podíl na ZK); jinak 10 %
Finsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Portugalsko	10 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
Francie	0 % (25% podíl na ZK); jinak 10 %	Rakousko	0 % (10% podíl na ZK); jinak 10 %
Indie	10 %	Rumusko	10 %
Irsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Rusko	10 %
Island	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Řecko	mezinárodní smlouva neupravuje
Itálie	15%	Singapur	5 %
Izrael	5 % (15% podíl na ZK); jinak 15 %	Slovensko	5 % (10% podíl na ZK); jinak 15 %
Japonsko	10 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Slovinsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
JAR	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	SAE	5 %
Kanada	5 % (10% podíl na ZK); jinak 15 %	Španělsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
Jižní Korea	5 % (25% podíl na ZK); jinak 10 %	Švédsko	0 % (25% podíl na ZK); jinak 10 %
Kypr	10 %	Švýcarsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
Litva	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Turecko	10 %
Lotyšsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Ukrajina	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %
Lucembursko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	USA	5 % (10% podíl na ZK); jinak 15 %
Maďarsko	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %	Velká Británie	5 % (25% podíl na ZK); jinak 15 %

Zdroj: Vlastní zpracování podle [4]

Podle tuzemské legislativy platí, že standardní sazba srážkové daně z dividend činí 15 %. V mezinárodním kontextu však tato sazba není ani zdaleka definitivní a obecně lze říci, že se uplatňuje jen v menšině případů. Důvodem jsou totiž již zmíněné implikace smluv o zamezení dvojího zdanění a společné evropské legislativy. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění pak upravují sazbu daně v podstatě dvojnásobem.

Zprv, smlouva o zamezení dvojího zdanění preferuje zdanění určité skupiny poplatníků, zejména pak strategických investorů, v zemi jejich sídla. V tomto případě jsou pak stanoveny dvě sazby daně, přičemž jedna z nich (ta nižší) se vztahuje právě na tyto preferované osoby [4].

Zadruhé, existuje jedna sazba daně společná pro všechny kategorie poplatníků. V tomto případě pak nedochází k preferenci např. strategických investorů před investory portfoliovými atp. [4].

Technika zdaňování dividend – skutečný vlastník dividendy. Koncept skutečného vlastníka vychází ze smluv o zamezení dvojího zdanění a představuje reflexi na stále oblíbenější kolektivní formy investování. Jde o tu skutečnost, že zdanění dividendy by mělo respektovat nároky skutečného vlastníka dividendy, ale zároveň by mu nemělo přiznávat výhody, které by se na něj vztahovat neměly. Podobný problém se objevuje i v případě, kdy je příjemcem dividendy tzv. „transparentní společnost“ [4]. Z uvedeného vyplývá rozdíl mezi tzv. okamžitým příjemcem a skutečným vlastníkem dividendy (ale i jiného pasivního příjmu).

V případě, že dividendu (úrok nebo licenční poplatek) obdrží rezident smluvního státu jednající jako zprostředkovatel pro někoho jiného, nelze tohoto zprostředkovatele chápat za skutečného vlastníka daného příjmu, a tudíž by nebylo v souladu s danou smlouvou, aby stát zdroje poskytoval takovému subjektu daňové zvýhodnění. Okamžitý příjemce v takovém případě není ve státě své rezidence skutečným vlastníkem daného příjmu, a tudíž u jeho příjmu dvojí zdanění nehrozí [4].

Společný systém zdanění mateřských a dceřiných společností v oblasti dividend a podílů na zisku. Cílem systému společného zdanění mateřských společností v oblasti dividend a podílů na zisku je soustředění daňového zatížení až na výplatu konečnému příjemci daného příjmu [4]. Směrnice EU upravuje zdanění dividendových výnosů dvěma způsoby:

- V zemi rezidence mateřské společnosti je za určitých podmínek umožněno osvobození od daně (nebo je poskytnuta jistá daňová úleva) z dividendových příjmů plynoucích od dceřiných společností z jiného členského státu EU.
- V zemi rezidence dceřiné společnosti je, za určitých legislativou daných podmínek, poskytnuto osvobození od daně (nebo daňová úleva) na dividendy vyplácené dceřinou společností společnosti mateřské.

Co se týká konkrétně České republiky, směrnice EU je implementována přímo v zákoně o dani z příjmů. Tuzemská legislativa pak osvobozuje od daně transfer zisku jak na straně příjemce, tak na straně plátce dividendy (samozřejmě po splnění dalších podmínek definovaných přímo v zákoně). Zároveň tuzemská legislativa v podstatě neodlišuje situaci, kdy jde o transfer zisku společnosti se sídlem v tuzemsku nebo se sídlem v jiném členském státě EU (a případně i ve Švýcarsku, Norsku a na Islandu). Obdobně se tuzemská legislativa chová i v případě dceřiných společností.

Osvobození od daně z dividend v případě, že účastníkem transakce je společnost se sídlem mimo EU. Tuzemská legislativa umožňuje osvobození dividendových příjmů dosahovaných mezi Českou republikou a třetími státy. Osvobození se však vztahuje pouze na příjmy českých mateřských společností z jejich majetkových účastí v třetí zemi. Navíc musí být splněny i další podmínky nad rámec standardních podmínek postačujících pro osvobození dividend vyplácených mezi společnostmi se sídly v České republice a v některé ze zemí [4].

1.3.2 Úrokové výnosy (příjmy)

Za úrok je v mezinárodním zdanění (dle obecné definice podle modelové smlouvy o zamezení dvojího zdanění) v podstatě považována jakákoli odměna za půjčené peníze. Již z této definice je zřejmé, že úroky a jiná penále za opožděná plnění nepodléhají zdanění v režimu úroků [4]. Výše uvedené však platí pouze v případě, že má Česká republika s danou zemí uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Pokud by však Česká republika neměla s danou zemí uzavřenou bilaterální smlouvu, je nutné vycházet z tuzemské legislativy, která však takovou výjimku nepovoluje. Proto by v takovém případě i úroky a penále za opožděná plnění byla daněna ve stejném režimu jako běžné úroky „za vypůjčené peníze“.

Právo na zdanění a sazba daně. Obecně platí, že tuzemská legislativa pracuje se sazbou daně ve výši 15 %. V případě, že dojde na zdanění úrokových příjmů daňových nerezidentů, kteří mají sídlo v zemi, se kterou nemá Česká republika uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, aplikuje se skutečně sazba 15 %. Ve většině případů má ale daňový nerezident sídlo

v zemi, se kterou má Česká republika uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. V takovém případě smlouva o zamezení dvojího zdanění zdanit daný příjem ve státě zdroje (v České republice), ale obvykle se sazbou nižší, než je předepsáno tuzemskou legislativou. Sazba se pak většinou pohybuje v rozmezí 0 – 10 %.

Tab. 2: Přehled sazeb daně z úroků dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění

Smluvní stát	Maximální sazba daně z úroků	Smluvní stát	Maximální sazba daně z úroků
Belgie	10 %	Malta	0 %
Brazílie	15 %	Mexiko	10 %
Bulharsko	10 %	Německo	0 %
Čína	10 %	Nizozemí	0 %
Dánsko	0 %	Norsko	0 %
Estonsko	10 %	Polsko	10 %
Finsko	0 %	Portugalsko	10 %
Francie	0 %	Rakousko	0 %
Indie	10 %	Rumusko	7 %
Irsko	0 %	Rusko	0 %
Island	0 %	Řecko	10 %
Itálie	0 %	Singapur	0 %
Izrael	0 %	Slovensko	0 %
Japonsko	10 %	Slovinsko	5 %
JAR	0 %	SAE	0 %
Kanada	10 %	Španělsko	0 %
Jižní Korea	10 %	Švédsko	0 %
Kypr	10 %	Švýcarsko	0 %
Litva	10 %	Turecko	10 %
Lotyšsko	10 %	Ukrajina	5 %
Lucembursko	0 %	USA	0 %
Maďarsko	0 %	Velká Británie	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování podle [4]

Podobně jako u dividend se v případě zdaňování úroků uplatňuje institut skutečného vlastníka [4]. Podstata tohoto konceptu je stejná jako u dividend. Pravdou však zůstává, že v mnoha případech je velmi obtížné určit, kdo je skutečným příjemcem úrokového příjmu.

Zdaňování úrokových příjmů je reálně prováděno dvěma způsoby, a to prostřednictvím srážkové daně u zdroje příjmu nebo prostřednictvím zahrnutí úrokového příjmu do základu daně z příjmů. Použití první nebo druhé metody závisí zejména na tom, zda se zdaňují příjmy právnické nebo fyzické osoby, rezidenta nebo nerezidenta [4].

Do způsobu zdanění úrokových příjmů také výrazně promlouvá aplikace konceptu stálé provozovny. Zahnutí konceptu stálé provozovny zjednodušeně znamená, že omezení práva zdanit příjem ve státě zdroje vyplývající ze smluv o zamezení dvojího zdanění se neuplatní v případě, že jde o zdanění úroků spojených s činností stálé provozovny na území tohoto státu. V praxi je však často velmi obtížné přesně stanovit, které úroky z podstaty patří stálé provozovně, a které nikoliv. Z tohoto důvodu by stálé provozovně měly být přiřazovány pouze ty úroky, u kterých není pochyb, že skutečně stálé provozovně náleží, tzn. úroky přímo souvisejícími s podnikatelskou činností stálé provozovny.

Způsob zdanění úrokových příjmů v České republice. U společností, které jsou tuzemskými daňovými rezidenty, není aplikována srážková daň na jejich úrokové příjmy. Úrokové příjmy/výnosy ze zahraničí se ale stávají součástí jejich základu daně pro daň příjmů. Případná (srážková) daň zaplacená v zahraničí je pak v souladu s principy zamezujícími dvojímu zdanění zohledněna oproti výsledné dani z příjmu metodou zápočtu [4].

Společný systém zdanění mateřských a dceřiných společností v oblasti úroků. Podstatou společného systému zdanění je zdanění úrokových příjmů v zemi sídla vlastníka daného příjmu (stát zdroje by v tomto režimu neměl mít nárok na zdanění daného úrokového příjmu). Výše popsané pravidlo zdanění úroků plynoucích z tuzemska do zahraničí se konkrétně aplikuje tak, že úrokové příjmy plynoucí od společnosti se sídlem v České republice nebo od stálé provozovny společnosti se sídlem na území EU (Švýcarska, Norska nebo Islandu) společnosti se sídlem na území státu EU (Švýcarska, Norska nebo Islandu) jsou v České republice na základě jistých ustanovení v tuzemské legislativě od daně z úroků skutečně osvobozeny. Výše zdanění pak čistě závisí na legislativě státu, ve kterém má příjemce daných úrokových příjmů své sídlo (je jejím daňovým rezidentem).

1.3.3 Licenční poplatky („royalties“)

Licenční poplatky představují platby, které jsou odměnou za užití poskytnutí práva na užití autorského práva, patentu, ochranné známky, návrhu, modelu, plánu, vzorce, výrobního

postupu, informace atp. Důležitou skutečností je to, že pro definování pojmu licenční poplatky není podstatné, zda jsou tato práva evidována v nějakém registru nebo nikoliv [4].

Licenční poplatky lze, z praktických důvodů, rozdělit do následujících skupin:

- Licenční poplatky průmyslové (know-how, smíšené smlouvy, příjmy z užívání obchodního, průmyslové nebo vědeckého zařízení) a kulturní – důvodem tohoto členění je skutečnost, že kulturní licenční poplatky jsou dle některých smluv o zamezení dvojího zdanění ve státě zdroje zvýhodněny [4].
- Příjmy z užívání movitého majetku [4].
- Software – představuje jednu z nejkomplicovanějších otázek zdaňování licenčních poplatků [4].
- Obchodování prostřednictvím internetu, kterým je míněno využití obchodních modelů vybudovaných na principech fungování internetu [4].

Technika zdaňování licenčních poplatků placených společností se sídlem mimo území České republiky. Dle tuzemské legislativy jsou licenční poplatky, podobně jako dividendy a úroky, zdaňovány srážkou u zdroje, a to základní 15% sazbou. Tuto sazbu však není možné uplatnit přinejmenším v případě, že licenční poplatky jsou příjmem společnosti, která není rezidentem České republiky a zároveň je rezidentem některého ze států, se kterým má Česká republika uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. V takovém případě, s přihlédnutím k pravidlu skutečného vlastníka příjmů, má Česká republika právo zdanit daný příjem jen v rozsahu, který daná bilaterální smlouva umožňuje. Tato sazba se obvykle pohybuje v rozmezí mezi 0 až 10% (základní přehled maximálních sazeb daně z licenčních poplatků dle některých vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění viz tabulka č. 3).

Obdobně jako u dividend a úroků je i u licenčních poplatků nutné vzít v úvahu situaci, kdy je licenční poplatek hrazen subjektu, který má v tuzemsku stálou provozovnu. V případě, že je licenční poplatek úhradou za poskytnutí práv, která ekonomicky náleží stále provozovně, pohlíží se na tento licenční poplatek jako na úhradu za běžnou službu stálé provozovny [4].

Společný systém zdanění mateřských a dceřiných společností v oblasti licenčních poplatků. Obdobně jako v případě zdanění úrokových příjmů se při zdanění licenčních poplatků placených mezi rezidenty států EU (Švýcarska, Norska a Islandu) uplatňují principy společné evropské legislativy. To zjednodušeně znamená, že i příjmy z licenčních poplatků podléhají zdanění pouze v zemi sídla vlastníka daného příjmu. Konkrétně by však aplikace tohoto pravidla měla být v České republice účinná až od 1. ledna 2011.

Tab. 3: Přehled sazeb daně z licenčních poplatků dle vybraných smluv o zamezení dvojího zdanění

Smluvní stát	Maximální sazba licenčních poplatků	Smluvní stát	Maximální sazba licenčních poplatků
Belgie	5 %, 10 % kult.	Malta	5 %
Brazílie	15 %, 25 % ochr. zn.	Mexiko	10 %
Bulharsko	10 %	Německo	5 %
Čína	10 %	Nizozemí	5 %
Dánsko	5 %, 0 % kult.	Norsko	10 % prům., 5 % pronájem mov. věcí, 0 % ost.
Estonsko	10 %	Polsko	5 %
Finsko	více sazeb	Portugalsko	10 %
Francie	5 % oper. pronájem, 0 % kult., 10 % ost.	Rakousko	5 %
Indie	10 %	Rumusko	10 %
Irsko	10 %	Rusko	10 %
Island	10 %	Řecko	10 %, 0 % kult.
Itálie	5 %, 0 % kult.	Singapur	10 %
Izrael	5 %	Slovensko	10 %
Japonsko	10 %, 0 % kult.	Slovinsko	10 %
JAR	10 %	SAE	10 %
Kanada	10 %	Španělsko	5 %, 0 % kult.
Jižní Korea	10 %, 0 % kult.	Švédsko	5 %, 0 % kult.
Kypr	5 %, 0 % kult.	Švýcarsko	10 %
Litva	10 %	Turecko	10 %
Lotyšsko	10 %	Ukrajina	10 %
Lucembursko	10 %, 0 % kult.	USA	10 %, 0 % kult.
Maďarsko	10 %	Velká Británie	10 %, 0 % kult.

Zdroj: Vlastní zpracování podle [4]

1.4 Specifické problémy zdaňování nadnárodních společností

Při zdaňování výnosů ze zahraničních investic existují jisté oblasti, které na jedné straně umožňují poměrně dobře optimalizovat daňovou povinnost subjektů zapojených do těchto mezinárodních finančních transakcí, ale na straně druhé jsou spojeny s mnoha obtížemi v případě jejich aplikace. Mezi tyto specifické oblasti patří zejména problematika tzv. „transfer pricing“ (převodních cen), problematika tzv. „transparentních entit“, a také do jisté míry problematika daňově zvýhodněných lokalit (včetně tzv. daňových rájů).

1.4.1 Transfer pricing (převodní ceny)

Problematika transfer pricingu je velmi rozsáhlá a s menší nadsázkou řečeno by bohatě stačila na samostatnou práci. A právě proto budou níže popsány jen základní principy tak, aby bylo možné pochopit alespoň základní implikace, které z aplikace převodních cen vyplývají.

Pravidlo tržního odstupu. Problém převodních cen vyplývá ze snahy společností upravit ceny produkce a služeb poskytovaných v rámci skupiny za účelem transferu zisku mezi jednotlivými společnostmi v této vlastnický spojené skupině, a to zejména z důvodu optimalizace daňové povinnosti v rámci skupiny. Z výše uvedeného vyplývá, že podstatou problematiky převodních cen je snaha jednotlivých lokálních daňových autorit zamezit daňovým únikům vznikajícím na základě deformované tvorby cen, resp. na základě odlišné úrovně cen stanovené mezi účastníky obchodní transakce v rámci skupiny a úrovně cen stanovené při prodeji zboží nebo služeb mimo tuto skupinu.

Zejména v případě velkých nadnárodních společností je jejich organizační struktura často podřizována tomu, aby většina jejich zisků byla zdaňována v zemích s minimální mírou zdanění. Struktura těchto společností pak umožňuje jak minimalizaci korporátní daně z příjmů, tak i minimalizaci daně z dividend, úroků a licenčních poplatků. Daňové autority se v takových případech snaží spojeným subjektům ukládat povinnost chovat se při zahrnování vzájemných transakcí do základu daně tak, jako by šlo o transakce mezi nepropojenými

osobami, tzn. jako by šlo o transakce na volném trhu. Stát nicméně nemůže přímo ovlivňovat cenu stanovenou pro transakce v rámci skupiny, může ale společně nařídit, aby byl základ daně očištěn od cenových deformací souvisejících s obchodními transakcemi uvnitř skupiny. Tento výše popsaný princip se nazývá pravidlem tržního odstupu [4].

Proti „cenovým“ transferům zisku z daňově méně výhodných lokalit do lokalit daňově zvýhodněných využívají finanční autority různá jednostranná, dvoustranná i mnohostranná opatření. Základním jednostranným opatřením je ustanovení v tuzemské legislativě, které kapitálově či jinak spojeným subjektům ukládá povinnost upravit základ daně tehdy, když se ceny sjednané mezi spojenými osobami liší od cen běžných na trhu. Funkci základních dvoustranných opatření plní ustanovení obsažená v rámci bilaterálních smluv o zamezení dvojího zdanění, konkrétně pak článek 9 (definuje tzv. sdružené podniky, a zároveň vymezuje ty obchody, jejichž dopady do základu daně mohou být přehodnocovány) a dílčí ujednání obsažená v článcích 11 a 12 [4].

Proto, aby nedocházelo ke dvojímu zdanění, smlouvy o zamezení dvojího zdanění by měly obsahovat ustanovení, ze kterého vyplývá, že pokud jeden smluvní stát zvýší základ daně určitému subjektu z důvodu zjištění nedodržení cen stanovených v rámci běžné tržní transakce, druhý smluvní stát je povinen provést tzv. zrcadlové narovnání základu daně u druhého zúčastněného subjektu. Navzdory uvedenému principu zrcadlového narovnání základu daně je s jeho aplikací v České republice poměrně velký problém, který vyplývá zejména z toho, že řada bilaterálních smluv uzavřených s Českou republikou toto ustanovení neobsahuje (v důsledku tzv. „výhrady“ z modelové smlouvy OECD, která byla České republice při vstupu do OECD zaregistrována) [4].

Základní metody stanovení „tržních“ cen. V některých případech nelze o cenách téměř vůbec diskutovat. Jde např. o situace, kdy je tvorba ceny přesně stanovena tuzemským obchodním zákoníkem. V situaci, ve které způsob tvorby cen není zákonem upraven (obecně většina případů), je možné téměř kdykoli cenu stanovenou v rámci jisté spojené skupiny rozporovat [4]. V takových případech by stanovení korektních cen měla do značné míry usnadňovat rozsáhlá metodika OECD (tzv. „OECD Transfer Pricing Guidelines for

Multinational Enterprises and Tax Administrations“), která v podstatě stanovuje způsoby tvorby cen pro různá odvětví ekonomické činnosti.

Směrnice OECD v oblasti převodních cen rozděluje metody tvorby cen do dvou základních skupin, a to na metody založené na transakci a metody založené na zisku [4].

Mezi základní transakční metody patří:

- **Metoda srovnatelné nezávislé ceny** – cena je nastavena na základě porovnání obchodních transakcí v rámci skupiny s transakcemi uskutečňovanými na trhu. Metoda je vhodná zejména v případě prodeje běžného zboží a služeb tam, kde lze najít odpovídající srovnání [4].
- **Metoda ceny při opětovném prodeji (Resale price method)** – cena nákupu od podniku ve skupině je porovnávána s cenou při následném prodeji. Cena se stanovuje tak, aby podnik ve skupině dosáhl srovnatelné marže jako nezávislý podnik [4].
- **Metoda nákladů a přírážky (Cost plus method)** – k výrobním nákladům se připočítá přiměřená zisková přírážka, která je srovnatelná s přírážkou aplikovanou při podobných transakcích nezávislymi podniky. Metoda je používána zejména při stanovení ceny za nedokončenou výrobu nebo za poskytování služeb [4].

Mezi základní transakční metody patří:

- **Metoda rozdělení zisku (Profit split method)** – celkový zisk spojených podniků je rozdělen mezi tyto podniky podle určitého objektivního kritéria (např. počet zaměstnanců, atp.). Uplatňuje se v případech, že jsou transakce mezi podniky ve skupině silně provázané [4].
- **Transakční metoda čistého rozpětí (Transactional net margin method)** – cena je odvozena od čisté ziskové marže, kterou by realizoval nezávislý podnik. Metoda nestanovuje přímo cenu, ale stanoví základ daně, a to poměrem od určitého druhu nákladů nebo výnosů [4]. Z podstaty této metody vyplývá i její užití, a to tam, kde cenu nelze nalézt anebo ji lze stanovit, ale jen velmi obtížně a za cenu nepřiměřeně vysokých nákladů.

Z výše uvedeného by mělo vyplývat, že problematika převodních cen je poměrně komplikovanou záležitostí. Stanovení „správné“ výše ceny (zejména pro daňové účely) není jednoduchou záležitostí a často naráží na mnoho rozdílných názorů a kritérií, podle kterých by se cena měla stanovit. Proto, v zájmu zvýšení právní jistoty, umožňuje legislativa většiny právně vyspělých států tzv. režim závazného posouzení, resp. předběžného cenového ujednání.

Režim závazného posouzení vychází ze skutečnosti, že správce daně (závazně) posoudí cenotvorbu spojených osob na jejich žádost předem, a nikoli až při daňové kontrole [4].

1.4.2 Transparentní entity

Transparentní entita představuje subjekt, který nemá vlastní povinnost k dani z příjmů, a který přenáší svůj potenciální daňový základ na své vlastníky. Transparentní entita může (ale není to podmínkou) mít právní subjektivitu, nicméně rozhodující je skutečnost, že transparentní entita není subjektem daně z příjmů. V rámci České republiky je typickým příkladem transparentní entity veřejná obchodní společnost, která standardně přenáší svoji potenciální daňovou povinnost na své společníky [4].

Podstatnou charakteristikou transparentních entit je v souvislosti s problematikou mezinárodního zdanění korporátních příjmů skutečnost, že transparentní entita není dle mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění daňovým rezidentem žádného státu. Z tohoto důvodu nemůže tedy využívat žádný ze zvýhodněných režimů vyplývajících z bilaterálních smluv [4]. Tato charakteristika zjednodušeně znamená, že v případě výplaty dividendy (úroku, licenčního poplatku) od českého rezidenta společnosti, která je zahraniční transparentní entitou, musí být zjištěn skutečný vlastník daného příjmu. To má v praxi mnoho negativních implikací, z nichž ta nejvýznamnější vyplývá z faktu, že transparentní entita nemusí mít (a často ani nemá) jen vlastníky, kteří jsou všichni rezidenty stejného státu. Pokud má totiž transparentní entita vlastníky z více států, pro správné určení daňové povinnosti je nutné poměrně přesně stanovit tu část vypláceného příjmu, která náleží každému jednotlivému

vlastníkovi. Pokud se tak nestane a základ daně není korektně stanoven, poplatník daně se přinejmenším vystavuje riziku dodatečného postihu ze strany tuzemského správce daně.

2 Daňově zvýhodnění lokality a daňové ráje

Daňová optimalizace výnosů ze zahraničních investic je do značné míry založena na rozmanitosti daňových režimů různých států. Čistě z ekonomického hlediska je naprosto přirozené, že každý racionálně jednající podnikatel se bude snažit maximalizovat zisky z jakékoli své realizované investice. Vzhledem k tomu, že jakákoli daň v podstatě představuje náklad, který dosažené zisky snižuje, je celkem logické, že každý takový podnikatel bude hledat všechny dostupné a právně schůdné způsoby, jak tento náklad minimalizovat. A právě využití některé z tzv. daňově zvýhodněných lokalit nebo dokonce některého z daňových rájů je možností, jak tyto daňové náklady minimalizovat. To však vůbec neznamená, že tuto cestu může zvolit každý. Využití některé ze zahraničních jurisdikcí s sebou obecně přináší mnoho rizik a problémů, jejichž řešení může být poměrně nákladnou záležitostí a může tedy ve výsledku eliminovat pozitivní efekt potenciální úspory získané zdaněním výnosu (zisku) z investice právě v některé z těchto zvýhodněných lokalit.

Příkladem rizika spojeného s minimalizací daňové povinnosti prostřednictvím některé z daňově zvýhodněných lokalit je zejména legislativní prostředí. Obecně lze říci, že najít z legislativního pohledu to správné řešení, je stále obtížnější (ale nikoli nemožné). Nalezení optimálního řešení vyžaduje dobré daňové plánování a často i zásadní zásahy do struktury dané organizace. Výsledkem jsou pak dodatečné náklady, které musí být samozřejmě dobře vyčísleny a porovnány s přínosy, které daňová optimalizace umožní. V případě, že tyto přínosy převýší újmy, které daňová optimalizace s sebou zcela jistě přinese, je možné začít uvažovat o některém ze způsobů takové daňové optimalizace.

Vzhledem k tomu, že dodatečné náklady spojené například se správným nastavením struktury dané organizace nejsou obvykle malé, daňovou optimalizací prostřednictvím některé ze zvýhodněných daňových lokalit si nemůže reálně dovolit každá společnost. Proto tyto způsoby zdanění většinou využívají pouze takové společnosti, které dosahují poměrně vysokých zisků.

Při zdaňování výnosů plynoucích z České republiky je využíván poměrně velký počet daňově zvýhodněných lokalit. Z tohoto důvodů není možné v rámci tohoto textu charakterizovat

všechny tyto lokality. Níže budou charakterizovány pouze dva státy, které jsou nejčastěji využívány při zdaňování výnosů plynoucích z České republiky. Těmito zeměmi jsou Nizozemí a Kypr.

2.1 Kypr

Kypr je ostrovním státem ve Středozezemním moři, který získal nezávislost na Velké Británii v roce 1960. Samotný ostrov je po turecké invazi v roce 1974 rozdělen na „řeckou“ a „tureckou“ část. Pro účely mezinárodního zdanění, resp. daňové optimalizace výnosů obchodních společností, má význam právě „řecká“ část ostrova, která je od roku 2004 (stejně jako Česká republika) součástí Evropské unie. Proto, pokud budeme níže hovořit o Kypru, půjde vždy o tuto řeckou část ostrova. Díky svému HDP na obyvatele (dle webu „CIA – The World Factbook“ 21.300 USD) se Kypr řadí mezi ekonomicky vyspělé státy. Navíc hlavní měnou je od roku 2008 Euro.

Tím, že Kypr v květnu 2004 vstoupil do Evropské unie, přestal být řazen mezi tzv. „offshore“ daňové destinace, což jsou obecně lokality mimo Evropskou unii, které umožňují relativně snadno výrazně redukovat nebo zcela eliminovat zdanění korporátních příjmů zahraničních společností (často označované jako tzv. daňové ráje). Nicméně snaha přilákat na Kypr zahraniční společnosti tímto vstupem do Evropské unie neskončila. V rámci Evropské unie je totiž Kypr zemí, která je charakteristická svým velmi nízkým zdaněním korporátních příjmů. Standardní daň z příjmů obchodních společností (právnických osob) je na Kypru nejnižší v celé Evropské unii. Připojíme-li k nízkému daňovému zatížení i další faktory, jako např. poměrně jednoduché a rychlé založení obchodní společnosti, nízký minimální základní kapitál, již zmiňovaný přestup na společnou evropskou měnu Euro, relativně levnou pracovní sílu, a tudíž i relativně levné služby, nebo solidní vymahatelnost práva ne horší než např. v České republice, je Kypr skutečně jakýmsi daňovým rájem v rámci celé Evropské unie.

2.1.1 Založení a právní forma obchodní společnosti

Základní formou obchodní společnosti je na Kypru tzv. „Private Company Limited by Shares“ [2]. Tak, jak známe definice jednotlivých druhů obchodních společností z českého právního řádu, tato forma obchodní společnosti přibližně představuje jakousi kombinaci mezi akciovou společností a společností s ručením omezeným.

Jak již bylo zmíněno výše, procedura založení společnosti je poměrně rychlá. Společnost je založena do dvou až tří týdnů. To platí samozřejmě v případě, že jsou do registru včas doručeny všechny požadované dokumenty, tzn. zejména stanovy společnosti a společenská smlouva. Stejně jako v ostatních zemích Evropské unie (až na výjimky) i na Kypru platí, že standardy kvality dokumentů nezbytných pro založení nové společnosti jsou na velmi vysoké úrovni. Všechny základní informace o společnosti, tzn. výše základního kapitálu, seznam ředitelů, seznam akcionářů atp., jsou veřejně dostupné (na rozdíl od většiny tzv. daňových rájů) [3].

Minimálním základním kapitálem je částka 1.000 EUR nebo po dohodě i její ekvivalent v jiné měně, kterou navíc není ani potřeba plně splácet. Částka 1.000 EUR již sama o sobě představuje, např. ve srovnání s Českou republikou, velmi nízkou úroveň základního kapitálu, která tedy může také napomáhat k přilákání mezinárodních společností na Kypr [3].

Akcionářem, vlastníkem nebo ředitelem kyperské společnosti může být kdokoli, a to jak s trvalým pobytem, tak i bez trvalého pobytu (nebo sídla) na Kypru. Navíc ředitelem může být i právnická osoba. Ačkoli může být ředitelem dané společnosti v podstatě kdokoli a odkudkoli, kyperské úřady při stanovování daňové rezidence velmi intenzivně uplatňují pravidlo skutečného vedení společnosti. Z toho vyplývá, že není možné mít na Kypru zaregistrováno pouze sídlo společnosti, ale je nutné odtud i vykonávat činnosti nezbytné pro správu takové mezinárodní společnosti (např. zasedání představenstva, ředitel společnosti by měl skutečně sídlit přímo na Kypru, atp.). Pouze daňově rezidentní společnost má totiž přístup k výhodám vyplývajícím ze směrnic Evropské unie a z mezinárodních bilaterálních smluv o zamezení dvojího zdanění.

Co se týká auditu hospodářských výsledků společnosti, jedná se, obdobně jako v České republice, o záležitost povinnou ze zákona. Při založení společnosti se sídlem na Kypru je tedy nutné s touto nákladovou položkou vždy počítat. Výše nákladů vynaložených v souvislosti s vedením účetnictví a zejména s auditem činí nejméně 1.000 EUR (při kurzu 26 CZK/EUR tedy přibližně 26.000 Kč).

2.1.2 Zdanění výnosů (zisků) kyperské obchodní společnosti

Poplatníkem daně z příjmů právnických osob jsou společnosti založené v souladu s kyperskou legislativou a dále společnosti založené v jednotlivých státech Evropské unie na Kypru podnikající [3]. U společností, které realizují aktivity na Kypru, ale nejsou kyperským daňovým rezidentem, jsou zdaněny pouze příjmy ze zdrojů na Kypru (obdobně jako v České republice).

Kypr obecně uplatňuje klasický dvouúrovňový systém zdaňování zisků obchodních společností (právnických osob). Nejprve je tedy zdaněn zisk společnosti daní z příjmů právnických osob, a to sazbou daně ve výši pouhých 10 %. Podruhé je pak zisk zdaněn při rozdělení mezi společníky (vlastníky), např. ve formě dividend (obecně 15% sazba tzv. příspěvku na obranu) [2]. Samozřejmě i zde platí, že zdanění kapitálových zisků (zejména dividend), úroků nebo licenčních poplatků plynoucích od dceřiné společnosti (s rezidentstvím na Kypru) mateřské společnosti (s rezidentstvím zemi Evropské unie) může být dle společné evropské legislativy od daně osvobozeno. Jde o podobné pravidlo jako v České republice, tzn. nutnost držet minimálně určitý stanovený vlastnický podíl na dané společnosti po určitou stanovenou dobu.

Pro účely zdanění příjmů právnických osob lze příjmy rozdělit na obchodní zisky, příjmy z pronájmu, licenční poplatky (a obdobné vlastnické příjmy), dividendy, úroky a zisky ve formě protihodnoty goodwillu. Ze standardního zdanění na korporátní úrovni, tzn. na úrovni standardní 10% daně z příjmů právnických osob, jsou pak jednoznačně vyjmuty dividendy a zisky z prodeje cenných papírů, které podléhají zvláštní sazbě daně. Obecně platí, že

dividendy, plynoucí od dceřiných společností se sídlem mimo Kypr mateřské společnosti s kyperským daňovým rezidentstvím, podléhají 15% sazbě daně (příspěvku na obranu) [2]. Nicméně, jak již bylo řečeno výše, dividendový příjem může být na Kypru při splnění jistých podmínek od daně zcela osvobozen (v důsledku aplikace společné evropské legislativy).

Poměrně specifický režim se uplatňuje při zdanění úrokových příjmů. Úrokové příjmy, které plynou kyperskému daňovému rezidentu z běžných obchodních aktivit společnosti nebo z aktivit úzce spojených s těmito běžnými činnostmi, jsou předmětem standardní korporátní daně z příjmů ve výši 10 %. Financování dceřiné společnosti se sídlem mimo Kypr je řazeno právě mezi tyto aktivitu úzce spojené s běžnými činnostmi dané společnosti. Úrokové příjmy, které plynou z jiných, než běžných obchodních aktivit, podléhají příspěvku na obranu, a to ve výši 10 %. Zároveň však 50 % z těchto příjmů ještě podléhá standardní 10% korporátní dani z příjmů [2].

Velmi výhodný režim je uplatňován v případě zdanění licenčních poplatků. Ačkoli licenční poplatky v principu podléhají korporátní dani z příjmů ve výši 10 %, lze tuto daň za jistých okolností zcela eliminovat. Tuto eliminaci lze provést v případě, že práva vyplývající z licenčních poplatků jsou požívána zcela mimo území Kypru. Při splnění této podmínky lze v současnosti u licenčních poplatků dosáhnout efektivně 5% zdanění (v důsledku aplikace ustanovení smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi Českou republikou a Kyprem) a od roku 2011 dokonce nulového zdanění.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok, nicméně společnosti si mohou zvolit i období jiné, tzn. hospodářský rok. Daňové přiznání musí být podáno nejpozději do 31. prosince roku následujícího po období rozhodném pro stanovení daňové povinnosti. Zároveň platí, obdobně jako v České republice, že společnosti jsou během zdaňovacího období povinny platit zálohy na daň z příjmů, a to konkrétně ve třech splátkách [2].

2.2 Nizozemí

Nizozemí je jednou ze zakládajících zemí Evropského společenství (dnes Evropské unie). Země, která patří k ekonomicky nejvyspělejšími státům světa (dle webu „CIA – The World Factbook“ činí HDP na obyvatele 40.500 USD), má velmi dlouhou a bohatou obchodní historii, což samo o sobě poskytuje dobrý základ pro stabilní politické a legislativní prostředí. Podnikání se obecně řídí zákony z roku 1976. Vše výše uvedené se zároveň promítá i do daňového systému.

Z pohledu nákladů spojených s provozem společnosti se Nizozemí jeví na první pohled jako relativně „dražší“ alternativa ve srovnání s jinými evropskými destinacemi, zejména pak s Kypru. Jak ale bude zmíněno v další kapitole, opak může být ve skutečnosti pravdou. Jednoznačně však platí, že Nizozemí patří k nejoblíbenějším daňovým destinacím vůbec. Obecně platí, že Nizozemí je používáno jako sídlo holdingových společností a jako tranzitní země pro mezinárodní obchod. Při podnikání na území Nizozemí je jednak možné plně využívat výhod plynoucích ze smluv o zamezení dvojího zdanění, tak i příznivé domácí legislativy. Domácí legislativa totiž při splnění určitých podmínek umožňuje omezit nebo zcela eliminovat daň z příjmů u holdingových společností mající příjem pouze z dividend nebo kapitálových zisků. Zároveň je možné, opět při splnění určitých podmínek, dosáhnout i velmi nízké srážkové daně u některých jiných forem příjmů.

2.2.1 Založení a právní forma obchodní společnosti

Na rozdíl od Kypru musíme v případě Nizozemí charakterizovat dvě základní formy obchodních společností. Prvním formou společnosti je tzv. „Naamloze Venootschap – NV“ (dále jen NV), která je obdobou české akciové společnosti. Druhou formou obchodní společnosti je pak tzv. „Besloten Venootschap – BV“ (dále jen BV), která je naopak obdobou české společnosti s ručením omezeným [2].

Procedura založení společnosti je opět poměrně rychlá. Například, společnost označovaná jako BV může být založena přibližně do jedenácti dnů. To, podobně jako u Kypru, platí v případě, že jsou do registru včas doručeny všechny požadované dokumenty. Standardy dokumentů, které musí být doručeny do registru, jsou opět na velmi vysoké úrovni [3].

Minimální základní kapitál se liší podle typu společnosti. Pro společnost typu BV je minimálním základním kapitálem částka 18.000 EUR, přičemž při založení BV je nutno splatit alespoň 20 % vkladu. Minimální náklady (nezahrnující upsání základního kapitálu) spojené se založením společnosti typu BV dosahují přibližně výše 2.200 EUR. Pro společnost typu NV je minimální základní kapitál stanoven ve výši 45.000 EUR, přičemž při založení společnosti je opět nutné splatit minimálně 20 % vkladu. Ve srovnání s Kypru je tedy výše základního kapitálu podstatně vyšší [3].

Akcionářem, vlastníkem nebo ředitelem nizozemské společnosti může být (podobně jako u Kypru) téměř kdokoli, bez ohledu na to, zda je rezidentem Nizozemí nebo jím není. Pro oba typy společností platí, že k založení postačuje jeden zakladatel (akcionář). Proto, aby se společnost stala nizozemským daňovým rezidentem, postačuje registrace sídla společnosti na území Nizozemí. Pravidlo skutečného vedení společnosti, toliko aplikováno právě na Kypru, není v Nizozemí v podstatě uplatňováno. V případě, že s tím všichni akcionáři (vlastníci) souhlasí, nemusí společnost ani realizovat své valné hromady v Nizozemí.

Co se týká auditu hospodářských výsledků společnosti, jedná se, obdobně jako v České republice, o záležitost povinnou ze zákona. Nicméně, podobně jako v České republice platí, že u „menších“ společností není audit vyžadován. V případě, že uvažovaná společnost bude splňovat podmínky pro povinný audit, je nutné při založení takové společnosti s touto nákladovou položkou počítat. Výše nákladů vynaložených v souvislosti s vedením účetnictví a zejména s auditem je obecně vyšší, než například na Kypru.

2.2.2 Zdanění výnosů (zisků) nizozemské obchodní společnosti

Poplatníkem daně z příjmů právnických osob jsou korporace, které jsou buďto nizozemským daňovým rezidentem nebo jsou daňovým rezidentem jiného svrchovaného území [3]. Za daňového rezidenta je zjednodušeně považována společnost, která má své sídlo registrováno v Nizozemí. Za daňového nerezidenta je pak považována společnost, která nemá sídlo na území Nizozemí, ale dosahuje výnosů (zisků) ze zdrojů na území Nizozemí.

Nizozemí, podobně jako Česká republika, uplatňuje klasický dvouúrovňový systém zdaňování zisků obchodních společností. Zisky společností jsou tedy zdaňovány dvakrát. Nejprve na úrovni společností, a to sazbou daně z příjmů právnických osob, která má progresivní charakter podle objemu dosaženého zisku (20 % pro prvních 25.000 EUR, 23,5 % pro zisky v rozmezí 25.001 až 60.000 EUR a 25,5 % pro zisky převyšující 60.000 EUR). Druhou úrovní je pak, zjednodušeně řečeno, zdanění distribuce zisků ve formě dividend. Za běžných okolností je příjem z dividend daněn prostřednictvím srážkové daně se sazbou ve výši 15 % [2]. Nicméně i pro Nizozemí platí společná legislativa Evropské unie upravující vztah mateřské a dceřiné společnosti, podle které se na dividendy vyplácené mezi společnostmi s rezidentstvím v některé zemi Evropské unie nevztahuje srážková daň (při splnění jistých podmínek). Navíc i domácí daňová legislativa je z pohledu potenciálního osvobození od daně z dividend, kapitálových zisků, úroků nebo licenčních poplatků velice příznivá.

Úroky (ale i licenčních poplatky) vyplácené nizozemskou společností (nizozemským daňovým rezidentem) nepodléhají dle nizozemské legislativy zdanění. Co se týká zdanění úroků vyplácených dceřinou společností (nezávisle na rezidentství této společnosti) mateřské společnosti se sídlem v Nizozemí, je režim poněkud komplikovanější. Úroky přijaté nemusí být předmětem standardní (poměrně vysoké) daně z příjmů právnických osob. Na tyto úroky se totiž vztahují specifická pravidla označovaná jako tzv. „Group interest box“. V rámci tohoto režimu se na rozdíl mezi úroky přijatými od dceřiných společností a úroky vypláceným ostatním společnostem ve skupině aplikuje 5% srážková daň. Proto, aby se daná holdingová společnost mohla kvalifikovat do tohoto režimu, je nutné splnit některé základní podmínky. První ze základních podmínek je skutečnost, že společnosti, které se do tohoto systému

kvalifikují, v něm musí zůstat po dobu nejméně tří let. Tento režim tedy nelze použít na krátkodobé investice. Další důležitou podmínkou je nutnost držet po celou dobu aplikace tohoto systému přinejmenším 50 % podílu v dceřiné společnosti, na jejíž úrokové platby se bude 5% sazba daně aplikovat. Poslední důležitou podmínkou je to, že hlavní činností věřitele (přinejmenším formálně) je právě poskytování úvěrů a půjček společnostem ve skupině [2].

Na základě výše popsaných charakteristik je Nizozemí využíváno především jako sídlo společností holdingového typu nebo jako "tranzitní země" při převodu dividend, úroků, licenčních poplatků a jiných kapitálových zisků na společnost se sídlem v některé z tzv. offshore daňových destinací. V případě, že holdingová společnost se sídlem v Nizozemí má příjmy pouze z dividend nebo obecně z jiných druhů kapitálových příjmů (například z prodeje podílu v dceřiné společnosti), umožňuje nizozemská daňová legislativa zcela eliminovat daň z těchto příjmů. Tyto nezdaněné příjmy je pak možné převést do některé z offshore daňových destinací (např. Bahamy), kde k jejich dalšímu zdanění již nedojde, nebo je např. rovnou z Nizozemí investovat.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok, ale společnost si může zvolit i rok hospodářský. Společnosti mohou (ale ne vždy musí) mít povinnost platit zálohy na daň z příjmů během zdaňovacího období. Povinnost platit zálohy na daň stanovuje příslušný finanční úřad. Daňové přiznání je společnost povinna podat nejpozději do konce šestého měsíce po uplynutí zdaňovacího období.

3 Aplikace principů mezinárodního zdanění při daňové optimalizaci zisků zejména finančních institucí a zhodnocení aktuální výhodnosti kyperské a nizozemské varianty

Již ze základů makroekonomie, resp. účetnictví národního důchodu, vyplývá, že jedna ze čtyř hlavních složek agregátní poptávky – investice – je úzce spojena s existencí finančních trhů. Zjednodušeně lze říci, že bez existence fungujících finančních (a kapitálových) trhů nemůže žádná vyspělá ani rozvojová ekonomika v podstatě fungovat. Každá racionálně jednající obchodní společnost je více či méně závislá na spolupráci s tímto finančním sektorem, a to nejen z důvodů relativně snadného přístupu k volnému kapitálu nezbytnému k financování svých podnikatelských aktivit.

Charakteristickým rysem českého finančního a pojišťovacího trhu je skutečnost, že velkou část výnosů tvoří společnosti s majoritní zahraniční kapitálovou účastí. Tyto nadnárodní korporace jsou schopny dosahovat poměrně velkých výnosů, a tudíž i zisků, které podléhají zdanění. Je tedy samozřejmé, že tyto korporace se budou snažit svoji potenciální daňovou povinnost maximálně optimalizovat. A právě jednou z často využívaných možností při optimalizaci daňové povinnosti je využití některé ze strategií aplikující některý z principů mezinárodního zdanění.

Tab. 4: Výchozí modelová (zjednodušená) rozvaha finanční instituce – banky se sídlem v ČR

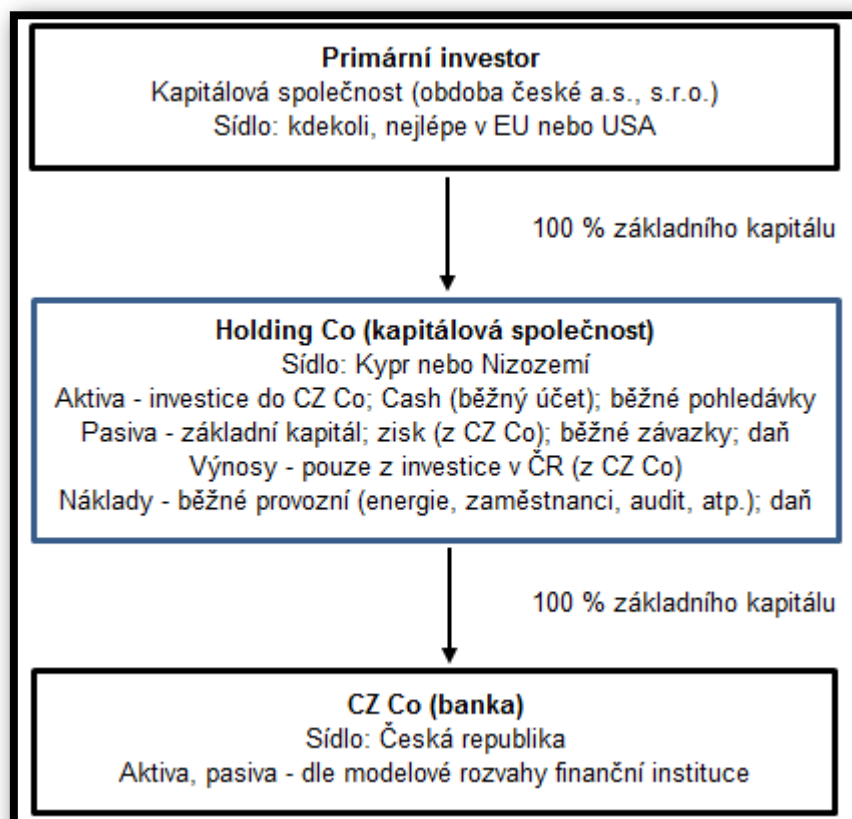
Aktiva (mil. Kč)		Pasiva (mil. Kč)	
Pohledávky (poskytnuté úvěry)	65.000,00	Základní kapitál	4.000,00
Finanční a kapitálové investice	9.000,00	Rezervní fondy	1.000,00
Pokladní hotovost	3.000,00	EBT	2.000,00
Ostatní	3.000,00	<i>equity (vlastní kapitál) celkem</i>	<i>7.000,00</i>
		Emitované dluhopisy	10.000,00
		Finanční závazky (depozita, ...)	60.000,00
		Ostatní	3.000,00
		<i>závazky celkem</i>	<i>73.000,00</i>
Aktiva celkem	80.000,00	Pasiva celkem	80.000,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Pozn.: Hodnoty modelové rozvahy odpovídají menší bance typu Commerzbank

Základem níže provedené analýzy bude zjednodušená modelová rozvaha finanční instituce (banky), jejíž struktura je vždy základem pro volbu optimální strategie daňové optimalizace. Daná modelová společnost bude pak analyzována pro více potenciálních alternativ optimalizace její daňové povinnosti, a to v podmínkách dvou z českého pohledu často využívaných daňových systémů – kyperského a nizozemského.

3.1 Charakteristika vlastnické struktury modelové finanční skupiny

Obr. 1: Výchozí vlastnická struktura modelové finanční skupiny

Zdroj: Vlastní zpracování

Přímou zahraniční investici představuje modelová finanční instituce (banka) se sídlem v České republice, která je zcela ovládána zahraniční mateřskou společností se sídlem buďto na Kypru nebo v Nizozemí. Primárním investorem může být společnost se sídlem jednak

mimo Českou republiku, tak i se sídlem v České republice. Pro zjednodušení budeme uvažovat dále fakt, že primární investor ovládá svoji finální investici v České republice prostřednictvím 100% majetkové účasti ve výše zmíněné dceřiné společnosti se sídlem na Kypru nebo v Nizozemí. Jedná se tedy o klasický model aplikující principy mezinárodního zdanění pro optimalizaci daňové povinnosti v rámci dané nadnárodní skupiny.

Jak již bylo popsáno výše, k optimalizaci daňové povinnosti dané struktury lze využít několik více či méně složitých metod. Efektivita každé z těchto metod je závislá na mnoha faktorech, které vycházejí jak z vnějšku (např. právní a daňový systém zemí zapojených do daných transakcí) tak zevnitř dané organizace (výše vlastního kapitálu, vlastnická struktura, způsob transferu výnosů mezi jednotlivými spojenými osobami, atp.). A právě efektivita nejčastěji používaných metod bude analyzována v následujícím textu.

3.2 Financování investice (dceřiné společnosti) úvěrem od mateřské společnosti

Principem této metody je poskytnutí úvěru mateřskou společností společnosti dceřiné. Výnosem z takto poskytnutého úvěru je úrok vypočítaný standardním způsobem, tzn. na principu násobku úrokové sazby a poskytnuté jistiny. Aby bylo splácení úvěru co nejjednodušší, mateřské společnosti se sídlem na Kypru nebo v Nizozemí bude během doby splatnosti vyplácen pouze úrok a vlastní jistina bude splacena (vrácena) jednorázovou platbou až na konci splatnosti úvěru.

Výhodnost této metody spočívá v tom, že v případě vyplacení úroku dceřinou společností se sídlem v České republice mateřské společnosti se sídlem v Evropské unii je za určitých podmínek možné takto vyplacený úrok poměrně jednoduše osvobodit zcela nebo zčásti od zdanění přinejmenším v České republice. Jedním ze zásadních omezení je skutečnost, že tento úrok nesmí být vázán na zisk dceřiné společnosti, a zároveň musí v České republice splňovat tzv. podmínky nízké kapitalizace.

Nejdůležitější složkou této metody je tedy správné nastavení úrokové sazby, jejímž prostřednictvím dojde ke snížení daňového základu (zisku) společnosti v České republice

(pokud možno co nejbliže nulové úrovni) a tím pádem k faktickému transferu zisku z České republiky do země rezidentství mateřské společnosti, v tomto případě na Kypr nebo do Nizozemí. Proto, aby nedocházelo k nežádoucím konfliktům s tuzemským správcem daně, je nutné nastavit úrokovou sazbu tak, aby se (zejména směrem nahoru) příliš neodchylovala od úrokových sazeb běžných na tuzemském finančním trhu v době uzavření podmínek daného úvěru.

Druhou zásadní podmínkou „úspěchu“ je v tomto případě správné nastavení vlastního kapitálu dceřiné společnosti. Důvodem jsou právě výše zmíněná pravidla nízké kapitalizace, které by v případě překročení ze zákona vyplývajícího limitu mohla snížit efekt prováděné daňové optimalizace. Pro bankovní instituce to v praxi znamená, že pro dosažení maximálního efektu takto prováděné daňové optimalizace je nutné, aby objem úvěrů poskytnutých mateřskou společností nepřekročil trojnásobek vlastního kapitálu dceřiné společnosti se sídlem v České republice.

Pro naši modelovou situaci lze financování prostřednictvím úvěru provést následujícím způsobem. Základem je odhad zisku dceřiné společnosti. Za předpokladu, že investor bude odhadovat roční zisk z české investice na úrovni 2 mld. Kč po dobu následujících pěti let, je možné poměrně snadno nastavit objem úvěru a úrokovou sazbu, jejímž prostřednictvím dojde k transferu zisku z České republiky a jeho následnému zdanění na Kypru nebo v Nizozemí. Vzhledem k tomu, že se ziskem 2 mld. Kč bude vlastní kapitál dosahovat výše 7 mld. Kč, bylo by možné bez negativních daňových implikací poskytnout úvěr až ve výši 21 mld. Kč. Takto vypočítaná výše úvěru však není konečnou výší, kterou lze bez negativních daňových dopadů poskytnout. Je nutné si uvědomit, že v dalších letech bude právě v důsledku úroku z daného úvěru snížen vlastní kapitál dané společnosti. Za předpokladu, že investor bude chtít transferovat celý zisk, tzn. 2 mld. Kč, bude objem vlastního kapitálu pouze 5 mld. Kč, a tudíž potenciální objem poskytnutého úvěru (aniž by došlo k negativním daňovým dopadům) se snižuje na 15 mld. Kč. I tak je situace v takovém případě pro investora poměrně jednoduchá. To proto, že investor bude mít stále poměrně velký manévrovací prostor, jak z pohledu celkové výše úvěru a úrokové sazby, tak i doby splatnosti.

Za poměrně vhodný lze tedy zvolit úvěr ve výši 10 mld. Kč s úrokovou sazbou 20 % p.a. a splatností pět let. Je samozřejmě možné zvolit i jiné charakteristiky daného úvěru, např. nižší úrokovou sazbu, delší dobu splatnosti nebo i vyšší objem úvěru. Zde je však nutné si uvědomit, že nižší úroková sazba (při ostatních parametrech neměnných) by znamenala snížení efektu celé transakce pro investora nebo by si vyžádala zvýšení doby splatnosti daného úvěru, což by mohlo snížit dobu návratnosti dané investice. Na druhé straně je možné zvýšit úrokovou sazbu a snížit dobu splatnosti úvěru. To by samo o sobě bylo poměrně efektivní, ale pouze za předpokladu, že tržní (referenční) úrokové sazby by byly v České republice na poměrně vysoké úrovni. To však neodpovídá současné ekonomické realitě, kdy jsou úrokové sazby v České republice na poměrně nízké úrovni.

Na závěr je potřeba ještě zmínit cestu, jakou se dostanou finanční prostředky reálně od primárního investora až k finální investici. Nejjednodušší variantou je investice přes základní kapitál společnosti na Kypru nebo v Nizozemí. Investor založí na Kypru nebo v Nizozemí společnost, jejíž základní kapitál se bude v podstatě rovnat součtu předpokládaného objemu základního kapitálu společnosti v České republice a předpokládaného objemu úvěru poskytnutého české společnosti. Z tohoto základního kapitálu bude následně uhrazen základní kapitál investice v České republice a zároveň i úvěr této finální investici poskytnutý.

3.2.1 Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru

Za předpokladu, že se podaří nastavit optimální vlastnickou strukturu a splnit všechny podmínky, které brání převodu zisku z České republiky na Kypr, již na první pohled se tato alternativa daňové optimalizace jeví velice pozitivně.

Výhodnost spočívá v poměrně velkých rozdílech v míře zdanění v České republice (uvažujeme 19% sazbu daně z příjmů platnou v roce 2010) a na Kypru (uvažujeme 10% sazbu daně z příjmů právnických osob). V případě danění očekávaného zisku ve výši 2 mld. Kč by „hrubá“ daň z příjmů činila v České republice 380 mil. Kč. Naproti tomu na Kypru bychom mohli dosáhnout daně z příjmů pouze 200 mil. Kč. Snížíme-li daňový základ společnosti na

Kypru o náklady spojené s provozem této společnosti, byla by výsledná daňová povinnost ještě nižší. Pokud ale nebude v dalším textu uvedeno jinak, nebudeme toto potenciální snížení daňového základu pro zjednodušení uvažovat (např. z důvodu jejich daňové neuznatelnosti v dané zemi), a to obecně jak pro kyperskou tak pro nizozemskou variantu. Je tedy zřejmé, že celková „hrubá“ úspora by činila přibližně 180 mil. Kč.

Od této úspory ve výši přibližně 180 mil. Kč však ještě odečteme náklady spojené se zapojením kyperské společnosti do vlastnické struktury modelové skupiny (tzv. „náklady na strukturu“). Mezi nejvýznamnější položky těchto nákladů patří náklady na zaměstnance, resp. na dodržení podmínky efektivního řízení společnosti z Kypru (top management by měl vykonávat svoji profesi přímo z Kypru, valná hromada by se měla konat na Kypru, atp.), náklady na audit a poradenské služby a náklady spojené s pronájmem prostor pro efektivní management. Jednoduchá kalkulace nákladů vychází z následující tabulky č. 5.

Tab. 5: Kalkulace provozních nákladů mateřské (holdingové) společnosti se sídlem na Kypru

Struktura nákladů	EUR	Kč
Poradenství (audit, účetnictví, daně)	40.000	1.040.000
Pronájem (15 EUR/m ² /měsíc) - 500 m ²	90.000	2.340.000
Zaměstnanci	588.000	15.288.000
Ostatní (valná hromada, atp.)	40.000	1.040.000
Celkem	758.000	19.708.000

Zdroj: Vlastní zpracování

Pozn.: Pro přepočítání měn použít kurz 26 CZK/EUR

Odečtením nákladů spojených se správou dané struktury získáme čistou úsporu přibližně ve výši 160 mil. Kč, což představuje 4 % úroveň základního kapitálu vloženého do investice v České republice. Celkový zisk po zdanění lze buďto reinvestovat do již realizovaných nebo plánovaných investic nebo převést, nejlépe ve formě dividendy, k primárnímu investorovi.

Zdanění vyplacené dividendy bude poté záviset na charakteru primárního investora, na jeho sídle, na znění náležité smlouvy o zamezení dvojího zdanění a dalších faktorech. V případě, že primárním investorem bude kapitálová společnost se sídlem na území České republiky, nedojde pravděpodobně k žádnému zdanění dividendy, a to v důsledku aplikace principů společné evropské legislativy v oblasti zdanění mateřských a dceřiných společností.

Primární investor tedy ve výsledku získá nižší efektivní míru zdanění své investice, a to právě díky zapojení kyperské společnosti do své vlastnické struktury. Z čistě finančního pohledu lze takto zvolenou variantu optimalizace daňové povinnosti hodnotit za velice efektivní. Za pomyslný bonus lze navíc považovat i to, že takto zvolená optimalizace není příliš náročná na plánování ani na vlastní správu a zároveň představuje poměrně transparentní způsob transferu zisku z České republiky z pohledu tuzemského správce daně.

Nevýhodou je nicméně fakt, že k provedení této varianty je nutné disponovat poměrně velkým objemem volných finančních prostředků pro financování poskytovaného úvěru dceřiné společnosti.

3.2.2 Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí

Nizozemská varianta je, na rozdíl od kyperské, o něco komplikovanější. Na rozdíl od kyperské varianty nebude, při splnění určitých podmínek, docházet ke zdanění zisku dané společnosti standardní nizozemskou daní z příjmů právnických osob. Podstata nizozemské alternativy spočívá v tom, že úrokový výnos z úvěru, poskytnutého dceřiné společnosti, nevstupuje do základu daně pro výpočet daně z příjmů právnických osob, ale je od této daně za určitých podmínek osvobozen.

Rozdíl mezi úrokem plynoucím z úvěrů poskytnutých dceřiným společenstvem a úrokem z úvěrů poskytnutých společnostmi ve skupině pak bude za jistých podmínek podléhat zdanění na úrovni pouhých 5 %. Tři základní podmínky pro uplatnění tohoto velice výhodného režimu (nazývaného jako „Group interest box“) byly již popsány v předchozím textu (v kapitole 2.2.2). Zároveň bylo i naznačeno, že tento režim lze aplikovat pouze na společnosti ve skupině a na investice střednědobého a dlouhodobého charakteru.

Nastavíme-li vstupní podmínky obdobně jako pro kyperskou variantu, již na základě výše sazby daně lze očekávat, že nizozemská varianta by v tomto případě mohla být výhodnější než kyperská. Pokud se podaří optimálně nastavit výši úvěru poskytnutou dceřiné společnosti,

bude možné na základě výše nadefinovaných modelových charakteristik provést transfer nezdaněného zisku z České republiky do Nizozemí ve výši 2 mld. Kč. Tento zisk v podobě úrokového výnosu bude následně v Nizozemí zdaněn přímo sazbou 5 %.

Celková výše daňové povinnosti v Nizozemí by pak činila „pouhých“ 100 mil. Kč. Za předpokladu 19% sazby daně z příjmů právnických osob v České republice by celková hrubá výše daňové úspory činila 280 mil. Kč (380 mil. minus 100 mil.). Od této hrubé výše bude nicméně ještě nutné odečíst náklady spojené s provozem nizozemské mateřské společnosti. Ačkoli by se na první pohled mohlo zdát, že např. ve srovnání s Kyprzem budou náklady na provoz společnosti vyšší, nemusí tomu tak být. Velkou výhodou Nizozemí je z tohoto pohledu fakt, že tzv. „place of effective management“ nemusí být za určitých podmínek reálně v Nizozemí, což povede ke snížení celkových nákladů spojených s provozem dané společnosti. Naopak lze očekávat vyšší náklady na poradenské služby a případně i nájem prostor pro sídlo společnosti. Jednoduchá kalkulace nákladů vychází z tabulky č. 6.

Tab. 6: Kalkulace provozních nákladů holdingové společnosti se sídlem v Nizozemí

Struktura nákladů	EUR	Kč
Poradenství (audit, účetnictví, daně)	80.000	2.080.000
Pronájem (15 EUR/m ² /měsíc) - 500 m ²	90.000	2.340.000
Zaměstnanci	420.000	10.920.000
Ostatní (valná hromada, atp.)	50.000	1.300.000
Celkem	640.000	16.640.000

Zdroj: Vlastní zpracování

Pozn.: Pro přepočtení měn použít kurz 26 CZK/EUR

Odečtením nákladů na strukturu (cca 17 mil. Kč) získáme celkovou čistou úsporu ve výši 263 mil. Kč, což představuje 6,5 % úrovně základního kapitálu vloženého do investice v České republice. Celkový zisk po zdanění lze, podobně jako u kyperské varianty, opět reinvestovat do již realizovaných nebo plánovaných investic nebo převést k primárnímu investorovi. Standardní způsobem finálního převodu zisku k primárnímu investorovi je opět dividenda.

Zdanění vyplacené dividendy bude standardně záviset na charakteru primárního investora, na jeho sídle, na konkrétní mezinárodní smlouvě o zamezení dvojího zdanění a dalších faktorech.

Pokud bude primárním investorem kapitálová společnost se sídlem na území České republiky, nedojde pravděpodobně k žádnému zdanění dané dividendy. Podobně jako v případě Kypru nebo jakéhokoli jiného státu Evropské unie budou aplikovány principy společné evropské legislativy v oblasti zdanění mateřských a dceřiných společností.

Výsledný efekt je tedy takový, že primární investor dosáhne nižší efektivní míry zdanění své investice, v tomto případě díky zapojení nizozemské kapitálové společnosti do své vlastnické struktury. Z čistě finančního pohledu lze takto zvolenou variantu optimalizace daňové povinnosti opět hodnotit jako velice efektivní.

Na druhou stranu i pro nizozemskou alternativu platí, že k její realizaci je nutné disponovat poměrně velkým objemem volných finančních prostředků pro financování poskytovaného úvěru dceřiné společnosti.

3.2.3 Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty

Přestože jsou obě analyzované varianty velmi účinné a výhodné, podíváme-li se na výsledek čistě z pohledu daňové úspory, je zřejmé, že nizozemská varianta je výhodnější než ta kyperská. Zapojením nizozemské společnosti do struktury získáme efektivně nižší daňovou povinnost než v případě zapojení kyperské společnosti.

Nevýhodou nizozemské varianty může však být skutečnost, že bude pravděpodobně spojena s podstatně většími dodatečnými nároky na správné nastavení dané struktury, na komunikaci se správci daně, na spolupráci s poradenskými společnostmi atp. Výsledkem pak může být nutnost poměrně značného navýšení nákladů spojených s výše popsányi skutečnostmi, zejména pak nákladů vynaložených v rámci spolupráce s externími daňovými, účetními a právními experty. To může ve výsledku vést k poměrně značnému snížení pozitivního efektu vyplývajícího ze zapojení nizozemské společnosti do struktury.

Naopak kyperská varianta je méně náročná na správné nastavení dané struktury a její vlastní správu. Některá významná negativa spojená s nizozemskou variantou mohou tedy odpadnout

nebo být značně eliminována, např. intenzivní spolupráce s poradci a právními experty nebo riziko špatně nastavené struktury dané skupiny. Navíc lze očekávat, že kyperská varianta bude transparentnější i pro správce daně, což obecně snižuje riziko napadení této struktury právě ze strany správce daně.

Stručně řečeno v praxi je tedy možné, že ačkoli se kyperská varianta jeví na první pohled jako méně výhodná, je možné, že primární investor dá kyperské variantě nakonec přednost před na první pohled výhodnější nizozemskou variantou.

Na základě výše popsaných implikací je možné se také domnívat, že kyperská alternativa by mohla převládat u menších společnostech s menším obrátem a objemem zisku, a to právě proto, že pozitivní efekt daňové úspory by mohl být v případě nizozemské varianty poměrně rychle a snadno eliminován v důsledku výše popsaného potenciálního nárůstu dodatečných nákladů. Naopak u společností s vysokým obrátem a objemem zisku, jakými jsou například finanční společnosti (zejména banky), telekomunikační společnosti atp., které i tak velmi úzce a intenzivně spolupracují s poradenskými společnostmi a jinými právními experty, lze očekávat aplikaci nizozemské varianty. Absolutní objem potenciálního navýšení dodatečných nákladů nebude pravděpodobně natolik vysoký, aby smazal rozdíl mezi pozitivním efektem daňové optimalizace u nizozemské varianty ve srovnání s variantou kyperskou.

Co se týče charakterizované modelové společnosti – finanční instituce, lze udělat závěr, že v případě daňové optimalizace prováděné prostřednictvím financování investice úvěrem od mateřské společnosti bude s největší pravděpodobností jednoznačně výhodnější nizozemská varianta. Případné dodatečné náklady nedokážou pravděpodobně smazat horší výsledek kyperské varianty.

3.3 Vybírání licenčních poplatků – „royalties“ (know-how, ochranná známka, atp.)

Základem této metody je poskytnutí jistého práva nebo znalosti/vědomosti (technologie), na jejichž základě dceřiné společnosti vznikne povinnost hradit určitý poplatek, tzv. royalties, za

využívání tohoto práva nebo znalosti. Výhoda royalties spočívá v často odlišném způsobu zdanění, který je na tyto výnosy aplikován, zejména pak v případě toku těchto výnosů mezi entitami z různých zemí.

Princip transferu zisku od dceřiné společnosti k mateřské společnosti se sídlem v Nizozemí nebo na Kypru je založen na tom, že v zemi zdroje daného příjmu (tzn. v České republice) je daný poplatek za užívání určitého práva považován za daňově uznatelný náklad. Tím dojde reálně ke snížení daňového základu české společnosti a k transferu zisku k mateřské společnosti, kde bude tento zisk zdaněn výhodnější daňovou sazbou. Tato metoda navíc poskytuje jednu velkou výhodu ve srovnání s financování prostřednictvím úvěru. Mateřská společnost nebo primární investor nemusí disponovat prostředky nutnými pro poskytnutí úvěru dceřiné společnosti.

Další poměrně významnou výhodou je větší operabilita při stanovování výše licenčního poplatku. Na rozdíl od úvěru lze výši licenčního poplatku poměrně snadno operativně měnit v závislosti na měnících se podmínkách (ať už exogenního nebo endogenního charakteru), aniž by došlo k negativním daňovým implikacím. Není tedy nutné poměrně složitě odhadovat výši zisku dceřiné společnosti na delší období, ale je naopak možné odhadovat zisk pouze na krátkodobé bázi (tzn. např. pouze na nejbližší zdaňovací období). Na základě tohoto odhadu je pak možné každoročně upravovat výši daného licenčního poplatku.

Na druhou stranu metoda vybírání licenčních poplatků skýtá v současnosti některá poměrně značná omezení, která buďto silně snižují výsledný efekt aplikace této metody nebo aplikaci této metody zcela znemožňují.

Prvním omezením je skutečnost, že licenční poplatky nejsou v České republice na základě tuzemské legislativy osvobozeny od daně z příjmů. Osvobození licenčních poplatků vyplácených tuzemskou společností s rezidentstvím v některé ze zemí Evropské unie od daně z příjmů, které by licenční poplatky stavělo z tohoto pohledu na úroveň úroků, bude do tuzemské legislativy efektivně implementováno až od roku 2011. Z tohoto důvodu je nutné řídit se při zdanění licenčních poplatků příslušnou mezinárodní smlouvou, která však obvykle neposkytuje úplné osvobození těchto poplatků od daně v zemi zdroje. Konkrétně to

znamená, že v případě Kypru má Česká republika právo zdanit licenční poplatky vyplácené českou společností se sídlem na Kypru 5% sazbou daně. Výjimku tvoří pouze tzv. kulturní licenční poplatky, které nelze na základě bilaterální smlouvy v České republice zdanit. V případě Nizozemí může Česká republika také zdanit náležité licenční poplatky sazbou daně až do výše 5 %. Navíc v případě Nizozemí neexistuje žádná výjimka ze zdanění, jako např. v případě Kypru.

Druhým významným omezením je skutečnost, že metodu vybírání licenčních poplatků nelze efektivně využít pro všechny struktury. To je dáno například tím, že některá práva nebo vědomosti (např. know-how) se jen velice těžko oceňují a mohou být tedy poměrně snadno terčem jejich zpochybnění ze strany správce daně. Zároveň platí, že pro většinu odvětví lze využít jen některé druhy licenčních poplatků. To je navíc umocněno tím, že v mnoha případech není jednoduché dané právo nebo vědomost vůbec získat. Všechny uvedené důvody tedy více či méně omezují možnosti licenčních poplatků v souvislosti s transfery zisků od jedné společnosti ke druhé.

Po zvážení všech uvedených skutečností je zřejmé, že pro naši modelovou finanční instituci bude možné efektivně využít například poskytnutí know-how, práva užití určitého obchodního postupu nebo obchodní známky. Obecně by totiž mělo platit, že v případě finančních institucí jsou možnosti této metody poměrně značně omezené, např. na rozdíl od průmyslových podniků, technologických společností atp.

3.3.1 Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru

Jak bylo již stručně popsáno v kapitole 2.1.2, na licenční poplatky se na Kypru aplikuje velmi výhodný daňový režim. V případě, že dané právo, z jehož užívání licenční poplatek poskytovateli plyne, není vůbec požíváno na území Kypru, jsou příjmy v podobě licenčních poplatků zcela osvobozeny od zdanění na Kypru. Jedinou daní, kterou bude v současnosti daný příjem zatížen, bude 5% srážková daň vyplývající z aplikace smlouvy o zamezení dvojího zdanění, která bude aplikována na hrubou výši vyplacených licenčních poplatků.

Již z výše popsaného odstavce vyplývá ekonomický efekt této varianty. V případě, že budeme uvažovat skutečnost, že poskytovatel daného práva nemá s jeho poskytnutím v podstatě žádný náklad (což lze racionálně zdůvodnit např. v případě poskytování know-how nebo ochranné známky), pak je rozdíl v mírách zdanění čtrnáct procentních bodů. Licenční poplatky by byly v České republice v případě jejich zahrnutí do základu daně zdaněny aktuální standardní sazbou daně z příjmů právnických osob, tzn. 19% sazbou v roce 2010. Licenční poplatky tedy nepodléhají nižší (15%) sazbě daně z příjmů (tzv. srážkové dani).

Pro vlastní vyčíslení ekonomického efektu této varianty využijeme stejnou strukturu a výši nákladů na strukturu jako v případě varianty financování dceřiné společnosti prostřednictvím úvěru, tzn. přibližně 20 mil. Kč.

Absolutně lze efekt využití metody licenčních poplatků vyjádřit následovně. V případě zdanění zisku ve výši 2 mld. Kč by obecně daň z příjmů činila v České republice 380 mil. Kč. Naproti tomu díky transferu zisku z České republiky na Kypr prostřednictvím licenčních poplatků bychom, mimo jiné i díky aplikaci principů smlouvy o zamezení dvojího zdanění, mohli dosáhnout daně pouze 100 mil. Kč (5 % hrubé výše licenčních poplatků plynoucích kyperské společnosti od české dceřiné společnosti). Pro úplnost je nutné poznamenat, že aplikace 5% sazby daně na hrubou výši licenčních poplatků prakticky znamená, že není možné základ daně již dále upravovat (na rozdíl od varianty úvěrového financování), např. o náklady související s provozem kyperské společnosti. Hrubá daňová úspora by tedy činila přibližně 280 mil. Kč.

Od této daňové úspory ve výši přibližně 280 mil. Kč však ještě musíme odečíst náklady na strukturu, které byly definovány v předchozí kapitole věnované financování dceřiné společnosti prostřednictvím úvěru. Výše těchto nákladů na strukturu tedy opět vychází z tabulky č. 5 uvedené v kapitole 3.2.1 a v případě kyperské varianty činí přibližně 20 mil. Kč. Čistá úspora bude pak dosahovat přibližně výše 260 mil. Kč, což znamená 6,5 % úrovně základního kapitálu vloženého do (modelové) investice v České republice. Celkový zisk po zdanění lze opět reinvestovat do již realizovaných nebo plánovaných investic nebo převést, nejlépe ve formě dividendy, k primárnímu investorovi.

Zdanění vyplacené dividendy bude standardně záviset na charakteru primárního investora, na jeho sídle, znění náležitě mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění a dalších faktorech. V případě, že primárním investorem bude česká kapitálová společnost, nemělo by v důsledku aplikace principů společné evropské legislativy v oblasti zdanění mateřských a dceřiných společností dojít k žádnému zdanění dané dividendy.

Z čistě finančního pohledu lze tuto variantu optimalizace daňové povinnosti hodnotit opět za velice efektivní. Navíc, na rozdíl od varianty financování dceřiné společnosti prostřednictvím úvěru, skýtá varianta licenčních poplatků dvě významné výhody. Jednou z těchto výhod je již zmíněná skutečnost, že výši licenčních poplatků lze poměrně jednoduše měnit v podstatě každý rok a tím podstatně pružněji reagovat na změny jak uvnitř tak vně dané společnosti. Druhou výhodou je pak fakt, že v případě aplikace této metody není nutné disponovat velkým objemem volného kapitálu. Tuto variantu lze tedy aplikovat i u společností s nižší kapitálovou vybaveností.

Na druhou stranu je ale nutné mít vždy na paměti, že pro aplikaci této metody je nutné vlastnit dané právo nebo znalosti, na jejichž základě budou licenční poplatky hrazeny. Zároveň je také nutné poznamenat, že ocenění daného práva nebo znalosti může být vždy předmětem zpochybnění ze strany správce daně. A právě tyto skutečnosti mnohou mnohdy velmi významně eliminovat pozitivní efekt této varianty, a tudíž ji znevýhodnit např. ve srovnání s metodou úverověho financování.

Popsané výhody, resp. nevýhody lze samozřejmě opět zobecnit, tzn., že platí pro obě varianty (jak kyperskou tak nizozemskou).

3.3.2 Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí

Z daňového pohledu se na licenční poplatky v Nizozemí pohlíží poněkud odlišněji a lze říci, že i komplikovaněji než např. v případě České republiky nebo Kypru. V Nizozemí obecně platí, že výnosy v podobě licenčních poplatků jsou předmětem standardní daně z příjmů

právnických osob. Při splnění určitých poměrně striktně daných a náročných podmínek je možné sazbu daně efektivně snížit až na 10 % hrubého objemu přijatých licenčních poplatků.

Způsob snížení daňové povinnosti je také poněkud netradiční. Fakticky totiž nedojde ke snížení sazby daně z příjmů, ale k možnosti snížit základ daně o 60 %, čímž je právě dosaženo 10% efektivního zdanění příjmů v podobě licenčních poplatků. Toto efektivní snížení daně z licenčních poplatků je však spojeno s jistými omezeními, které v případě zapojení nizozemského daňového rezidenta do vlastnické struktury obvykle znemožňují nebo značně limitují využití této varianty pro optimalizaci daňové povinnosti.

Snížení základu daně o 60 % lze totiž využít jen s využitím specifického režimu, který je obecně nazýván jako „patent box“. Tento „patent box“ lze, zjednodušeně řečeno, aplikovat pouze na ty licenční poplatky, které plynou z takových aktiv, která jsou obecně výsledkem vlastního vývoje dané společnosti se sídlem v Nizozemí (tzv. „self-developed intellectual asset“). A právě tato podmínka je asi největším „kamenem úrazu“ nizozemské varianty metody licenčních poplatků.

Proto, abychom z důvodů možného porovnání zachovali stejné vstupní podmínky, budeme při vlastním vyčíslení ekonomického efektu opět vycházet z nákladů nadefinovaných pro nizozemskou variantu v kapitole 3.2.2, a to ve výši cca 17 mil. Kč.

Přesné vyčíslení ekonomického efektu (úspory) je v případě nizozemské varianty poměrně obtížné. Hlavní problém spočívá právě v případném vyčíslení celkového objemu nákladů spojených s aktivem, z jehož poskytnutí plynou dané licenční poplatky. Základ tohoto výpočtu je však stejný jako v případě Kypru. Výhodnost této varianty by měla opět vycházet z aplikace bilaterální smlouvy o zamezení dvojího zdanění a z rozdílu daňových sazeb v České republice a Nizozemí. Pokud budeme pro začátek předpokládat, že podmínka pro vstup do režimu patent boxu je splněna, bude v Nizozemí daný příjem (jeho hrubá výše) přímo zdaněn efektivní 10% sazbou daně. Aplikace příslušného ustanovení bilaterální smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které povoluje českému správci daně zatížit daný příjem přímo u zdroje (tzn. v České republice) 5% sazbou daně, nebude mít ve výsledku žádný negativní dopad na celkovou výši odvedené daně. Důvodem je fakt, že ačkoli český správce daně zatíží daný příjem 5% sazbou

daně, nizozemská společnost bude mít právo započítat si daň uhrazenou v České republice proti své celkové daňové povinnosti hrazené v Nizozemí. Proto bude na dané licenční poplatky skutečně efektivně uvalena sazba ve výši 10 %.

V prvním kroku lze tedy absolutně vyjádřit efekt využití metody licenčních poplatků následovně. Daň ze zisku ve výši 2 mld. Kč by byla obecně v České republice 380 mil. Kč. Díky transferu zisku z České republiky do Nizozemí prostřednictvím licenčních poplatků bychom mohli dosáhnout daně pouze 200 mil. Kč (10 % hrubé výše licenčních poplatků plynoucích nizozemské společnosti od české dceřiné společnosti). Zároveň i zde by fakticky platilo, že v případě snížení daňového základu paušálně o 60 % (díky čemuž je dosaženo 10 % efektivní sazby daně) není, na rozdíl od varianty úvěrového financování, možné v případě licenčních poplatků základ daně již dále upravovat, např. o náklady související s provozem nizozemské společnosti. Hrubá daňová úspora by tedy činila přibližně 180 mil. Kč.

Od této hrubé daňové úspory (180 mil. Kč) je pak vždy nutné odečíst přinejmenším náklady na strukturu odhadované ve výši přibližně 17 mil. Kč. Takto upravená úspora pak bude dosahovat přibližně výše 160 mil. Kč, což znamená 4 % úrovně základního kapitálu vloženého do (modelové) investice v České republice.

Jak již bylo naznačeno výše, ekonomický efekt (úspora) této varianty však může být do značné míry eliminován. Důvodem jsou právě podmínky, jejichž dodržení je nutné pro vstup do režimu „patent box“. V takovém případě k nákladům na strukturu bezpodmínečně přibudou i další náklady spojené se vznikem jistého aktiva, na jehož základě budou licenční poplatky hrazeny. Vzhledem k tomu, že půjde de facto o náklady na výzkum a vývoj, lze očekávat, že jejich výše nebude zanedbatelná a právě po jejich případném započtení může dojít k významné nebo i úplné eliminaci výsledného ekonomického efektu této varianty.

Navíc v případě, že by „patent box“ nebyl aplikován, přestává být tato varianta pro investora zajímavá. Zahrnutí nizozemské společnosti do struktury by pak nemělo smysl. Zisk společnosti by v Nizozemí podléhal vyšší daňové sazbě než v České republice.

Pokud tedy dojde k aplikaci této metody, lze zisk po zdanění opět reinvestovat do již realizovaných nebo plánovaných investic nebo převést k primárnímu investorovi, a to opět nejlépe prostřednictvím dividendy, jejíž zdanění bude standardně záviset na již dříve mnohokrát zmíněných faktorech.

Po zvážení všech významných faktorů nelze tuto variantu optimalizace daňové povinnosti hodnotit příliš pozitivně. Kromě případné daňové úspory tato varianta skýtá až příliš mnoho obtíží, které jen málokterý investor bude ochoten překonávat. Proto u této varianty lze říci, že pokud bude využita, bude představovat spíše doplněk k některé z technicky méně náročných variant (např. financování investice prostřednictvím úvěru).

Na druhou stranu je nutné připomenout, že i v případě Nizozemí by platily některé výhody varianty licenčních poplatků, zejména například možnost relativně snadno měnit v podstatě každý rok jejich výši a tím pružněji reagovat na různé exogenní i endogenní změny.

3.3.3 Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty

Na rozdíl od varianty financování dceřiné společnosti prostřednictvím úvěru je zhodnocení varianty licenčních poplatků výrazně jednodušší. V případě, že se investor rozhodne pro variantu licenčních poplatků, bude pro něj jednoznačně výhodnější kyperská varianta.

Už jen efektivní zdanění příjmů v podobě licenčních poplatků na úrovni 5 % v případě Kypru je výhodnější než minimálně 10% zdanění daného příjmu v Nizozemí. Zapojením kyperské společnosti do struktury získáme tedy efektivně nižší daňovou povinnost než v případě zapojení nizozemské společnosti. Navíc v případě Kypru není, na rozdíl od Nizozemí, nutné vůbec počítat se skutečností, že dané daňové zvýhodnění lze uplatnit pouze na ty licenční poplatky, které plynou z aktiv reálně vyvinutých v zemi na Kypru. Lze tedy využít těch aktiv, která byla reálně vyvinuta např. primárním investorem v zemi jeho sídla, a poté byla převedena mezi aktiva společnosti se sídlem na Kypru.

Z výše popsaného je tedy zřejmé, že pokud se investor rozhodne čistě pro variantu licenčních poplatků, dá s velkou pravděpodobností přednost kyperské variantě před nizozemskou. Tento závěr by měl navíc obecně platit napříč odvětvími a zároveň jak pro velké, tak i střední a menší společnosti. Tím se obecný závěr liší od varianty financování prostřednictvím úvěru.

Co se týče charakterizované modelové společnosti, lze tedy udělat závěr, který bude v podstatě korespondovat s výše uvedenými obecnými závěry. V případě daňové optimalizace prováděné prostřednictvím platby licenčních poplatků bude výhodnější kyperská varianta.

3.4 Poskytování služeb – problematika převodních cen

Metoda poskytování služeb je poněkud odlišná od ostatních standardních metod. Navíc je spojena s problematikou převodních cen (tzv. transfer pricing), která je sama o sobě natolik obsáhlá, že ji není možné podrobně v rámci tohoto textu analyzovat. Pro účely této práce bude postačovat její stručné vysvětlení z kapitoly „1.4.1 Transfer pricing (převodní ceny)“.

Základní odlišnost tkví v tom, že převod zisku není realizován na základě osvobození určitého příjmu v zemi zdroje a jeho zdanění v zemi sídla společnosti, které daný příjem plyne, ale na základě standardní obchodní operace, kdy jedna společnost poskytne za úplatu službu jiné společnosti. Společnost v České republice pak tuto úplatu zahrne do svých daňově uznatelných nákladů a tím reálně sníží svůj zdanitelný zisk (příjem). Na druhé straně nizozemská nebo kyperská společnost zahrne tento příjem mezi své zdanitelné příjmy a tím reálně navýší svůj daňový základ. Takto dojde efektivně k transferu zisku ze země zdroje do země efektivního zdanění tohoto zisku.

Výhodou této metody je fakt, že je možné poměrně snadno a rychle měnit výši zisku, která bude tímto způsobem transferována. Navíc ji lze efektivně využít téměř pro každý typ společností napříč odvětvími. Na druhou stranu je ale nutné mít na paměti, že v případě poskytování služeb musí být tato služba reálně poskytnuta. Pokud by se tomu tak nestalo, bylo by pro správce daně velmi jednoduché tento postup zpochybnit, a tudíž zamezit transferu zisku

ze země zdroje do země s nižším zdaněním. Není tedy možné mít tyto služby pouze „na papíře“ a reálně je pak vůbec neposkytovat.

Dalším úskalím této metody jsou související dodatečné náklady. V případě volby této metody je nutné počítat s tím, že v zemi, odkud bude daná služba poskytována, bude nutné zaměstnávat určitý dodatečný počet zaměstnanců, který bude vždy spojen s jistými většími či menšími dodatečnými náklady. Zároveň je nutné mít také na paměti, že tato oblast je poměrně častým terčem zpochybnění ze strany správce daně v zemi zdroje daného příjmu (tzn. v České republice). Navíc důkazní břemeno v případě zpochybnění neleží na správci daně, ale na dané společnosti. A právě proto je vždy nutné nastavit převodní ceny (tzn. ceny mezi společnostmi ve skupině) v souladu s tzv. „principem tržního odstupu“, což jinými slovy znamená, že je nutné nastavit ceny tak, aby nebylo možné jejich výši účinně zpochybnit správcem daně. Ve výsledku je tedy nutné vždy počítat s vyššími náklady na poradenskou činnost.

Dalším limitujícím faktorem je skutečnost, že daná struktura musí být nastavena tak, aby nedošlo na území České republiky ke vzniku stálé provozovny. Pak by byl daný příjem daněn v České republice, což by zcela eliminovalo potenciální pozitivní přínos této metody.

Ještě jeden významný limitující faktor je potřeba v této souvislosti zmínit. Tímto faktorem je skutečnost, že transferovaný zisk bude v cílové zemi podléhat standardní sazbě daně z příjmů právnických osob a nebude možné ho od této daně osvobodit a případně zdanit jinou výhodnější sazbou.

Ještě než přejdeme k vlastnímu vyčíslení ekonomického efektu metody poskytování služeb, je nutné pro úplnost poznamenat, že budeme opět pracovat se stejnými kalkulacemi provozních nákladů jako v předchozích případech, tzn. s tabulkou č. 5 v případě kyperské varianty a tabulkou č. 6 v případě nizozemské varianty.

3.4.1 Efektivita kyperské alternativy – transfer a zdanění zisku na Kypru

Základním předpokladem této varianty (a to platí jak pro Kypr tak pro Nizozemí) je nastavení převodních cen tak, aby se minimalizovalo riziko možného zpochybnění těchto cen v rámci skupiny ze strany správce daně. Pokud se tuto záležitost podaří vyřešit, je možné v případě Kypru dosáhnout jisté daňové úspory, která vyplývá z rozdílných sazeb daně z příjmů právnických osob na Kypru a v České republice.

Pokud se podaří poskytovat služby v takovém objemu, že se podaří transferovat co největší část zisku (samozřejmě nejlepším řešením je transferovat celý objem zisku) z České republiky na Kypr, potom bude reálně tento transferovaný zisk zdaněn 10% sazbou daně. Navíc, pokud do již uvažovaných kalkulovaných nákladů připočteme ještě náklady související s poskytováním daných služeb, snížíme tím daňový základ pro výpočet daně na Kypru, a tudíž i efektivní daňovou sazbou a ve výsledku i skutečně placenou daň (jak již ale bylo řečeno výše, tuto alternativu pro zjednodušení uvažovat nebudeme). Na druhou stranu budeme muset daňovou úsporu samozřejmě snížit o veškeré náklady související s vlastním poskytováním služeb. Vzhledem k tomu, že tyto související náklady mohou být poměrně vysoké (např. v důsledku nutnosti zaměstnávat dodatečnou pracovní sílu nebo v důsledku intenzivnější spolupráce s poradenskými společnostmi), je dosti možné, že nakonec může dojít k poměrně významné eliminaci ekonomického přínosu této varianty.

Pro absolutní vyčíslení ekonomického efektu této varianty budeme na počátku opět vycházet ze struktury a výše nákladů na strukturu tak, jak byla definována v tabulce č. 5. To tedy znamená, že výchozí náklady na strukturu uvažujeme přibližně ve výši 20 mil. Kč. Dále budeme pro zjednodušení předpokládat, že se podaří transferovat celý zisk ve výši uvažovaných 2 mld. Kč. Na základě těchto dvou výchozích předpokladů bychom mohli na Kypru dosáhnout efektivního zdanění ve výši 10 % daňového základu, což představuje přibližně daňovou povinnost ve výši 200 mil. Kč.

Jak již bylo několikrát výše zmíněno, budeme pro zjednodušení dále předpokládat, že veškeré náklady na strukturu (včetně nákladů na poskytování daných služeb) nebudou na Kypru

daňově uznatelné. V takovém případě bude výchozí výše daňové úspory ve výši 180 mil. Kč (380 mil. Kč minus 200 mil. Kč). Tento pozitivní ekonomický efekt bude dále redukován započtením nákladů na strukturu v uvažované výši cca 20 mil. Kč na 160 mil. Kč, což by samo o sobě představovalo úsporu odpovídající 4 % základního kapitálu.

Samotné náklady na strukturu nebudou v tomto případě pravděpodobně jediným faktorem, který bude redukovat pozitivní ekonomický efekt. Další redukce přijde se započtením nákladů spojených s vlastním poskytováním služeb (dodatečné mzdové náklady, náklady na poradenskou činnost, atp.). Obecně by se dal vyvodit vztah, že s rostoucím objemem uvažovaného transferovaného zisku poroste i objem nákladů souvisejících s poskytovanými službami. Tento obecný vztah vychází z předpokladu, že proto, aby nedošlo ke zpochybnění cen uvnitř skupiny, bude se společnost snažit dodržet princip tržního odstupu. Tento princip zjednodušeně znamená, že cena za jednotku poskytnuté služby musí přibližně odpovídat ceně za jednotku dané služby běžně realizované na volném trhu. A právě na těchto základech lze tedy předpokládat, že s rostoucím objemem úhrady za poskytované služby bude muset zároveň růst i objem poskytovaných služeb, a tudíž i objem celkových nákladů spojených s poskytováním služeb uvnitř skupiny.

Výše popsané skutečnosti tedy pravděpodobně povedou k redukcí ekonomického efektu této varianty, a to v závislosti na objemu uvažovaného transferovaného zisku. Vzhledem k tomu, že objem transferovaného zisku je v modelovém případě poměrně vysoký, lze tudíž i očekávat, že redukce pozitivního ekonomického efektu nebude právě malá. Výši této redukce však nelze jednoduše vyčíslit a lze za daných podmínek učinit pouze takto obecný závěr.

Na druhou stranu je nutné tento obecný závěr doplnit o skutečnost, že pokud bude výše celkové uvažované redukce pozitivního ekonomického efektu kyperské varianty nižší, než je výchozí daňová úspora (pro modelovou situaci ve výši 180 mil. Kč, resp. 160 mil. po započtení čistě nákladů na strukturu), lze tuto variantu hodnotit spíše kladně. Její efektivita ale závisí právě na objemu nákladů souvisejících s poskytovanými službami. Pokud budou tyto náklady naopak příliš vysoké, je zřejmé, že z čistě ekonomického hlediska ztratí tato varianta pro primárního investora smysl.

Pokud bude skutečně dosaženo jisté daňové úspory, lze tento dosažený zisk opět standardně reinvestovat do již realizovaných nebo plánovaných investic nebo převést, nejlépe ve formě dividendy, k primárnímu investorovi. V případě vyplacení dividendy bude její zdanění standardně záviset na charakteru primárního investora, jeho sídle, legislativním prostředí atd.

3.4.2 Efektivita nizozemské alternativy – transfer a zdanění zisku v Nizozemí

Přístup ke zdanění zisku transferovaného prostřednictvím poskytování služeb je v Nizozemí totožný jako na Kypru. Platby od dceřiné společnosti plynoucí společnosti se sídlem v Nizozemí budou vstupovat ve formě zdanitelného příjmu do základu daně z příjmů právnických osob nizozemské společnosti. Tento daňový základ bude poté podléhat standardní nizozemské progresivní sazbě daně z příjmů ve výši minimálně 20 %.

Již z výše popsaného obecného úvodu je na první pohled zřejmé, že z čistě ekonomického pohledu nebude nizozemská varianta s největší pravděpodobností investorem preferována. Nizozemská varianta totiž investorovi nepřináší žádnou daňovou úsporu. Důvodem je skutečnost, že sazba daně z příjmů právnických osob je v České republice nižší, než v Nizozemí. Zároveň ani v tomto konkrétním případě není možné zásadním způsobem snížit základ daně v Nizozemí tak, aby se efektivní daňová sazba v Nizozemí snížila pod úroveň české sazby daně ve výši 19 %, jako tomu je například v případě licenčních poplatků.

Na druhou stranu však nelze vyloučit, že investor po zvážení mnoha dalších faktorů nakonec tuto variantu upřednostní, např. před zdaněním zisku ze své investice přímo v České republice. Těmito faktory mohou být například obecně výhodnější a průhlednější legislativní prostředí v Nizozemí, jednodušší komunikace se správci daně a dalšími finančními i nefinančními úřady, atd. Navíc je možné tuto variantu zdanění příjmu využít jako doplněk k nějaké z ostatních efektivnějších variant, jako je například financování dceřiné společnosti prostřednictvím úvěru.

3.4.3 Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty

Z čistě ekonomického pohledu vyplývá z porovnání kyperské a nizozemské varianty zdanění příjmu plynoucího ze služeb poskytovaných v rámci skupiny celkem jednoznačný závěr. Jistý ekonomický přínos v podobě daňové úspory přináší pouze kyperská varianta. Naopak nizozemská varianta nepřináší v tomto případě žádný pozitivní efekt ve formě daňové úspory.

Pokud bude primární investor sledovat pouze ekonomické cíle (zejména v podobě daňové úspory dané varianty), bude inklinovat jednoznačně ke kyperské variantě zdanění příjmů (zisků) plynoucích ze služeb poskytnutých české dceřiné společnosti.

Tento závěr lze zároveň i zobecnit na všechny typy společností bez rozdílu velikosti a odvětví jejich činnosti.

3.5 Výplata dividend (nebo obdobných podílů na zisku) – nulové zdanění dividendy

Již z názvu kapitoly vyplývá způsob fungování této metody. Od ostatních metod má metoda nulového zdanění dividendy zásadní odlišnost, která spočívá ve skutečnosti, že daný příjem je zdaněn již v zemi zdroje standardní sazbou daně z příjmů právnických osob platnou v této zemi. Poté dojde k převodu již zdaněného zisku prostřednictvím dividendy (nebo jiného obdobného podílu na zisku) do jiné země s cílem minimalizovat, resp. zcela eliminovat zdanění právě této dividendy.

Tato minimalizace zdanění dividendy nebo jeho naprostá eliminace byla v minulosti umožněna zejména díky jistým ustanovením vyplývajícím z některých smluv o zamezení dvojího zdanění s konkrétními zeměmi. Zároveň bylo však nutné, aby i v těchto zemích nedocházelo ke zdanění (resp. docházelo jen k minimálnímu zdanění) přijatých dividend. To neumožňovaly všechny země, ale jen některé. A právě mezi tyto daňově „zvýhodněné“ země patřil jak Kypr, tak zejména Nizozemí.

V současné době je však tato výhoda některých zemí v oblasti zdanění dividend velmi významně eliminována, a to díky společné evropské legislativě v oblasti zdanění dividend a kapitálových zisků, která je jednotlivými zeměmi Evropské unie implementována přímo do jejich tuzemské legislativy. Jak již bylo uvedeno v tomto textu několikrát, tzv. „participation exemption“ umožňuje nulové zdanění jakékoli dividendy vyplácené mezi právníckými osobami sídlícími kdekoli na území Evropské unie. To vše platí samozřejmě za předpokladu splnění jistých omezujících podmínek, týkajících se zejména držby určitého podílu v dceřiné společnosti. Výhoda daňově zvýhodněných zemí je po aplikaci těchto pravidel omezena pouze na určité případy, kdy primárním investorem je entita z tzv. třetí země (tedy země mimo Evropskou unii, Švýcarsko, Island nebo Norsko), se kterou nemá navíc země cílové investice obvykle uzavřenu smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Navíc tato výhoda bude platit také jen v některých specifických případech, které ale nebudeme dále hlouběji analyzovat.

Z výše uvedeného tedy vyplývá jednoduchý závěr. Metoda výplaty dividend měla z pohledu České republiky velký význam zejména v minulosti, přesněji do doby, než byla českou legislativou implementována pravidla společné evropské legislativy.

Na druhou stranu není možné tuto metodu opominout. Skutečnosti, proč některé společnosti zvolí tuto metodu s vlastnictvím přes daňově zvýhodněnou lokalitu (Nizozemí, Kypr, atp.) nebo dokonce přes daňový ráj, nemusí být jen čistě ekonomického charakteru. Výhoda vlastnictví přes Nizozemí nebo Kypr spočívá i v jiných faktorech (také již byly naznačeny v předchozím textu), jako např. lepší a stabilnější legislativní prostředí, stabilnější politická situace, lepší ochrana investic ve srovnání s Českou republikou, jednodušší komunikace se správci daně a dalšími finančními i nefinančními úřady, atd.

Ještě než opět přejdeme k vlastnímu vyčíslení praktických ekonomických dopadů této metody, je nutné opět pro úplnost poznamenat, že budeme pracovat se stejnými kalkulacemi provozních nákladů jako u předchozích metod, tzn. s tabulkou č. 5 v případě kyperské varianty a tabulkou č. 6 v případě nizozemské varianty.

3.5.1 Kyperská alternativa – zdanění dividendy na Kypru

Přístup ke zdanění dividendy plynoucí z přímé zahraniční investice v jiné zemi Evropské unie (tzn., že bude vždy splněna podmínka minimálního podílu v dceřiné společnosti) bude stejný jako v kterékoli jiné zemi Evropské unie, která implementovala pravidla společné evropské legislativy při zdanění dividend a jiných kapitálových zisků. Na daný dividendový příjem nebude ani na Kypru ani v zemi zdroje (která musí být buďto zemí Evropské unie, Švýcarskem, Norskem nebo Islandem) uvalena žádná daň. V našem případě bude tedy zisk upravený podle české legislativy zdaněn v České republice standardní 19% sazbou daně z příjmů právnických osob. Na Kypru (ani v České republice) pak nedojde k dalšímu zdanění ze zisku vyplácené dividendy.

Vzhledem k tomu, že pravidla společné evropské legislativy se uplatňují i na zdanění dividend vyplácených mezi společnostmi, které mají obě sídla v České republice, je zřejmé, že ekonomický efekt v podobě daňové úspory je v případě kyperské varianty nulový. Jednou ze dvou významnějších výjimek z tohoto obecného závěru může být situace, kdy je primárním investorem subjekt sídlící ve státě mimo Evropskou unii (Švýcarsko, Island nebo Norsko), se kterým nemá Česká republika uzavřenu smlouvu o zamezení dvojího zdanění, a Kypr tuto smlouvu naopak uzavřenu má. Druhou výjimkou pak může být situace, kdy primární investor sídlí ve státě mimo Evropskou unii (Švýcarsko, Island nebo Norsko), se kterým mají jak Česká republika, tak Kypr uzavřeny bilaterální smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Tyto smlouvy budou však investorovi poskytovat nezanedbatelně méně výhodné podmínky pro zdanění výnosu ze své investice (výplatu dividend) z České republiky, než by tomu bylo v případě Kypru. Poté by mohlo být opět výhodné využít ke zdanění vyplácených dividend společnost se sídlem na Kypru. Těmito dvěma výjimkami se však v dalším textu zabývat nebudeme a budeme tedy vycházet z obecného závěru o nulovém ekonomickém přínosu této varianty.

Závěrem je však opět nutné dodat, že i přes popsaný obecný závěr o nulovém čistě ekonomickém přínosu může investor po zvážení dalších faktorů tuto variantu upřednostnit před ostatními variantami nebo tuto variantu zvolit jako doplněk k ostatním metodám.

3.5.2 Nizozemská alternativa – zdanění dividendy v Nizozemí

Způsob zdanění dividendy plynoucí z přímé zahraniční investice v jiné zemi Evropské unie (Švýcarska, Norska nebo Islandu) bude naprosto stejný jako v případě Kypru. Na dividendu nebude v důsledku aplikace pravidel společné evropské legislativy uvalena žádná daň ani v Nizozemí ani v České republice. V tomto konkrétním případě bude tedy zisk opět upraven podle české legislativy a zdaněn pouze v České republice standardní 19% sazbou daně z příjmů právnických osob.

Vzhledem k tomu, že podstata zdanění dividendy je v případě přímých zahraničních investic totožná jako v případě Kypru, bude obdobný i závěr o ekonomické efektivitě nizozemské alternativy zdanění dividend. Obecný závěr je tedy takový, že čistě ekonomický efekt v podobě daňové úspory je v případě nizozemské varianty nulový. Samozřejmě, že i v případě Nizozemí platí jisté výjimky z tohoto obecného pravidla, přičemž nejvýznamnějšími jsou právě obě výjimky uvedené i v případě Kypru. V běžné praxi ale platí, že v případě Nizozemí hrají tyto výjimky podstatně větší význam, než v případě Kypru. To je dáno například tím, že Nizozemí má často uzavřeny smlouvy o zamezení dvojího zdanění i se zeměmi, se kterými ostatní země Evropské unie tyto bilaterální smlouvy uzavřeny nemají. Navíc přístup nizozemských úřadů k transferům příjmů v podobě dividend je poměrně benevolentní. Z popsanych důvodů (ale i jiných) je zřejmé, že Nizozemí je často využíváno jako transferová země pro převody dividendových příjmů k jejich skutečným vlastníkům (primárním investorům) sídlícím například v některém z daňových rájů.

Nicméně i přes stručně naznačenou problematiku výjimek z definovaného obecného pravidla se těmito dvěma výjimkami nebudeme v dalším textu dále zabývat a budeme opět vycházet z obecného závěru o nulovém ekonomickém přínosu této varianty.

Po zvážení výše popsaného je závěrem (zejména v případě Nizozemí) nutné dodat, že i přes případný nulový čistě ekonomický přínos může investor po zvážení mnoha dalších faktorů nakonec tuto variantu upřednostnit před ostatními variantami nebo tuto variantu zvolit jako doplněk k ostatním metodám.

3.5.3 Stručné zhodnocení kyperské a nizozemské varianty

Pokud nebudeme uvažovat jiné, než čistě ekonomické aspekty, nelze jednoznačně rozhodnout o případné výhodnosti kyperské nebo nizozemské varianty. Na základě zformulovaného obecného závěru totiž ani jedna z variant nepřináší žádný přínos v podobě daňové úspory.

Pokud však vezmeme v úvahu jisté výjimky z tohoto obecného závěru naznačené v kapitolách 3.5.1 i 3.5.2, pak závěr nebude tak jednoznačný, ale lze obecně říci, že nizozemská varianta by měla být o něco výhodnější než varianta kyperská. Pro Nizozemí v tomto případě hovoří zejména velmi rozsáhlá síť bilaterálních smluv o zamezení dvojího zdanění, a také poměrně benevolentní přístup nizozemských úřadů a nizozemské legislativy obecně k transferům dividendových příjmů plynoucím přes společnosti se sídlem v Nizozemí.

Výše definované závěry lze zobecnit na všechny typy společností bez rozdílu velikosti a odvětví jejich činnosti.

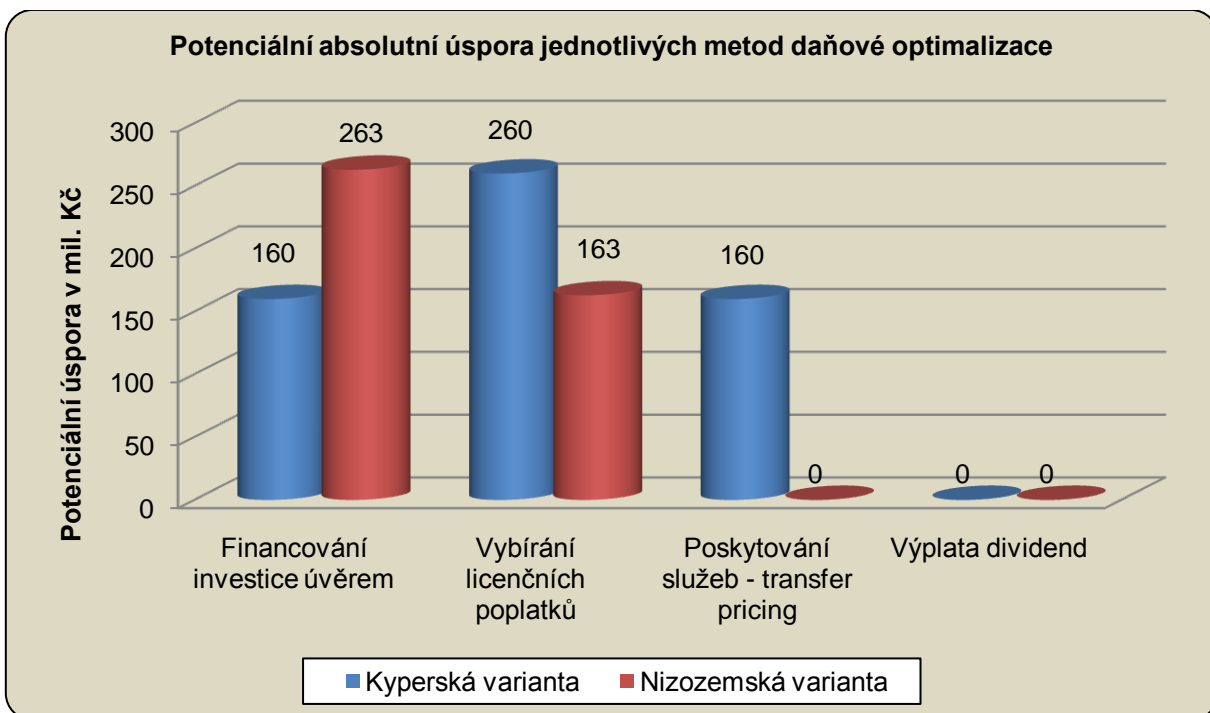
4 Zhodnocení a porovnání navržených variant

Na otázku, jakou variantu zvolit, nelze často zcela jednoznačně odpovědět. Nejenomže čistě ekonomický přínos může být u jistých variant téměř totožný, ale i mnoho dalších faktorů bude hrát roli při rozhodování investora o volbě konkrétní varianty.

Tab. 7: Porovnání základních metod daňové optimalizace s využitím principů mezinárodního zdanění

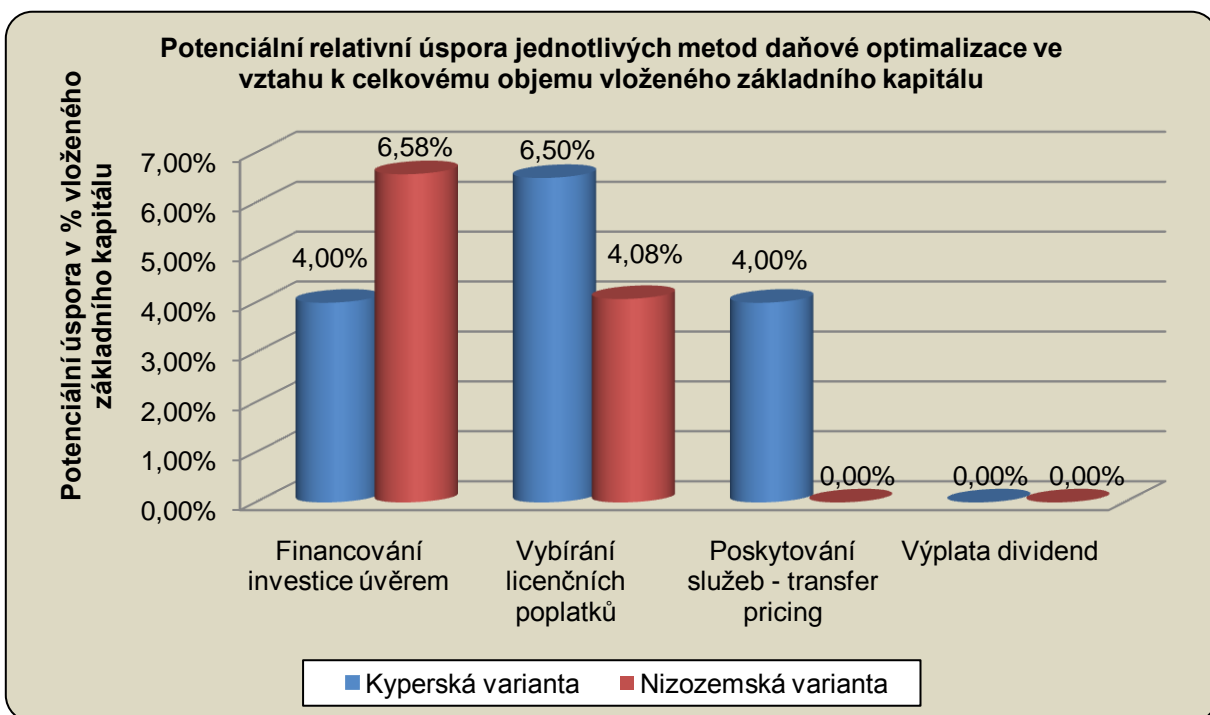
Metoda	Varianta	Dosažitelný ekonomický přínos z pohledu modelové společnosti		Zásadní faktory snižující/limitující ekonomický efekt	Preference
		v mil. Kč (absolutně)	max. úspora/ZK (relativně v %)		
Financování investice úvěrem	CYP	160	4,00%	Nutnost disponovat poměrně vysokým objemem volného kapitálu	3
	NL	263	6,58%	Nutnost disponovat poměrně vysokým objemem volného kapitálu	1
Vybírání licenčních poplatků	CYP	260	6,50%	Nutnost vlastnit právo, na jehož základě jsou poplatky vypláceny	2
	NL	163	4,08%	Nutnost vlastnit právo, na jehož základě jsou poplatky vypláceny; nutné získat toto právo vlastním R&D realizovaným danou společností se sídlem v Nizozemí	5
Poskytování služeb - transfer pricing	CYP	160	4,00%	Vysoké dodatečné náklady (mzdové, administrativní, poradenská činnost, atp.) přímo spojené s poskytnutými službami; vysoké riziko zpochybnění ze strany správce daně	4
	NL	0	0,00%	Vysoké dodatečné náklady (mzdové, administrativní, poradenská činnost, atp.) přímo spojené s poskytnutými službami; vysoké riziko zpochybnění ze strany správce daně	8
Výplata dividend	CYP	0	0,00%	Zisk je zdaněn již v ČR standardní českou sazbou daně z příjmů právnických osob	7
	NL	0	0,00%	Zisk je zdaněn již v ČR standardní českou sazbou daně z příjmů právnických osob	6

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 2: Potenciální absolutní úspora jednotlivých metod daňové optimalizace

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky č. 7

Obr. 3: Potenciální relativní úspora jednotlivých metod daňové optimalizace ve vztahu k celkovému objemu vloženého základního kapitálu

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky č. 7

Na druhou stranu lze investorovi poskytnout poměrně dobrou informaci o tom, které varianty mohou být přínosné, a které naopak přínosné pravděpodobně nebudou. A právě na základě ekonomických i neekonomických charakteristik nadefinovaných ve třetí kapitole lze vytvořit jisté obecné pořadí výhodnosti jednotlivých variant. Základní ekonomické charakteristiky, tzn. potenciální daňové úspory jednotlivých variant, přehledně zobrazují obrázky č. 2 a č. 3, a také tabulka č. 7. Tabulka č. 7 navíc přehledně zobrazuje i nejvýznamnější omezení, a zároveň i navrhované pořadí výhodnosti jednotlivých variant.

Jako nejvýhodnější variantu lze dle tabulky č. 7 doporučit financování dceřiné společnosti úvěrem, přičemž financování je realizováno prostřednictvím společnosti se sídlem v Nizozemí. Přestože tato varianta má jistá omezení (nutnost disponovat nemalým objemem volného kapitálu nebo nutnost poměrně přesného finančního plánování), její finanční přínos i další výhody, jako například transparentnost vůči správci daně, a tudíž i malé riziko zpochybnění ze strany správce daně, nebo minimální riziko vzniku stálé provozovny v České republice, poskytují této variantě poměrně velkou konkurenční výhodu ve srovnání s ostatními variantami.

Potenciální úspora kyperské varianty vybírání licenčních poplatků je obdobná jako u nizozemské varianty financování dceřiné společnosti úvěrem. Ostatní faktory (zejména omezené využití metody licenčních poplatků u některých odvětví nebo obecně potřeba vlastnit určité právo nebo vědomost) hovoří ve prospěch nizozemské varianty financování dceřiné společnosti úvěrem. A právě i díky těmto faktorům lze obecně kyperskou variantu vybírání licenčních poplatků řadit až za nizozemskou variantu úvěrového financování. V této souvislosti je však nutné dodat, že toto rozvržení se může dosti pravděpodobně změnit počínaje rokem 2011, kdy by mělo v České republice nabýt účinnosti ustanovení společné evropské legislativy o osvobození těchto poplatků od zdanění. Tím by mohla metoda vybírání licenčních poplatků získat poměrně velkou konkurenční výhodu ve srovnání s metodou úvěrového financování.

Z pohledu potenciální úspory lze kyperskou variantu úvěrového financování v podstatě řadit až na třetí místo. To je ovšem pouze obecný závěr, který nemusí platit pro každý konkrétní

případ, kdy může dojít k upřednostnění této varianty, zejména před kyperskou variantou vybírání licenčních poplatků. Přestože je potenciální úspora na první pohled nižší, než u kyperské varianty vybírání licenčních poplatků, obtíže a případné dodatečné náklady spojené s vybíráním licenčních poplatků mohou velmi snadno tuto úsporu výrazně eliminovat. A právě z těchto důvodů je zejména v případě těchto dvou variant nutné často posuzovat případ od případu a pak učinit finální závěr o výhodnosti té či oné varianty.

Nizozemská varianta vybírání licenčních poplatků a kyperská varianta poskytování služeb mají na první pohled obdobný potenciální ekonomický efekt jako kyperská varianta financování dceřině společnosti úvěrem. Na rozdíl od varianty úvěrového financování však skýtají značná omezení, která budou tento efekt více či méně snižovat. Tato omezení jsou totiž obecně spojena s vyššími dodatečnými náklady, které snižují jejich potenciální ekonomický přínos. A právě proto nelze tyto varianty obecně řadit před kyperskou variantu úvěrového financování.

Co se pak týká srovnání těchto dvou variant mezi sebou, lze kyperskou variantu poskytování služeb řadit před nizozemskou variantu vybírání licenčních poplatků. Ačkoli je kyperská varianta poskytování služeb rovněž spojena s vyššími dodatečnými náklady a vyšším rizikem zpochybnění ze strany správce daně, je na tom nizozemská varianta vybírání licenčních poplatků z tohoto pohledu ještě hůře. Hlavním důvodem je skutečnost, že pro aplikaci zvýhodněného nizozemského režimu při zdaňování licenčních poplatků je možné použít pouze taková práva nebo vědomosti, které jsou prokazatelně výsledkem výzkumu a vývoje realizovaného společností na území Nizozemí. A právě na vytvoření takových práv je nutné obvykle vynaložit poměrně vysoké náklady, které budou samozřejmě ekonomický efekt této varianty významně snižovat.

V případě, že primárním investorem bude společnost sídlící v zemi Evropské unie, nepřináší ani jedna z variant metody výplaty dividend v současné době žádný významný ekonomický přínos. To však nemusí platit pro jisté situace, kdy Česká republika nemá uzavřenu smlouvu o zamezení dvojího zdanění se státem sídla primárního investora, ale Kypr nebo Nizozemí tuto smlouvu uzavřenu mají. Poté je možné využít společnost se sídlem v Nizozemí nebo na Kypru

pro převod dividendy za výhodnějších podmínek, než by tomu bylo bez zapojení této společnosti do struktury. Přestože je v důsledku existence rozsáhlé sítě smluv o zamezení dvojího zdanění teoreticky možné v této situaci upřednostnit nizozemskou variantu před kyperskou, obecný závěr o výhodnosti jedné z variant není možné v této situaci s jistotou definovat. Důvodem je zejména skutečnost, že výhodnost té které země by závisela právě na existenci konkrétní smlouvy o zamezení dvojího zdanění potenciálně uzavřené s daným třetím státem, která může být v některých případech výhodnější u nizozemské a v některých případech naopak u kyperské varianty.

Jednoznačně nejhorší variantou je nizozemská varianta poskytování služeb, která potenciálnímu investorovi nepřináší žádné významné přínosy. Navíc bude spíše znamenat ještě větší zátěž, než by tomu bylo v případě investice bez zahrnutí nizozemské společnosti do struktury.

5 Závěr

V diplomové práci byla analyzována daňová optimalizace výnosu přímých zahraničních investic v České republice, a to za použití více či méně efektivních metod využívajících principů mezinárodního zdanění. Analýza efektivnosti jednotlivých metod byla provedena primárně pro přímé zahraniční investice ve formě finančních institucí s tím, že vlastní daňová optimalizace se realizuje prostřednictvím společnosti se sídlem v jedné ze dvou z českého pohledu velmi často využívaných daňově zvýhodněných lokalit, tzn. v Nizozemí nebo na Kypru. Modelovou finanční institucí se sídlem v České republice pak představovala menší banka s finančními ukazateli odpovídajícími přibližně české pobočce německé Commerzbank.

Základním stavebním kamenem celé práce bylo získání dostatečného množství kvalitních informací o daňovém prostředí jak v České republice, tak v Nizozemí a na Kypru. V případě České republiky je z tohoto pohledu situace poměrně jednoduchá. Dostupnost odborné literatury věnující se problematice zdanění korporátních zisků je na velmi dobré úrovni. To samé lze říci i o dostupnosti českých daňových zákonů. Orientace v českých daňových zákonech je často složitější, než se může na první pohled zdát. Často nejednoznačně formulovaná ustanovení, celá řada výjimek, atp. působí v mnoha případech poměrně velké potíže, nikoli však nepřekonatelné.

V případě Kypru nebo Nizozemí je situace nicméně podstatně složitější. Obecně, dostupnost nizozemských nebo kyperských právních norem v anglickém jazyce není právě optimální. Naštěstí lze využít i jiných, více či méně spolehlivých, zdrojů (zejména internetové stránky a publikace renomovaných poradenských společností, webové stránky OECD, atp.), které situaci alespoň zčásti usnadní.

A právě na základě všech dostupných materiálů bylo nakonec možné sestavit poměrně ucelený a kvalitní obrázek o možnostech zahraničních, ale i českých investorů při optimalizaci jejich daňové povinnosti založené na principech mezinárodního zdanění.

V úvodu práce byly stanoveny v podstatě tři úzce související cíle, ke kterým by měla práce směřovat. Identifikace a zhodnocení nejčastěji využívaných metod optimalizace daňové povinnosti využívající principů mezinárodního zdanění představují dva z těchto tří základních cílů. Doplnkovým cílem pak byla charakteristika dvou lokalit z českého pohledu velmi často využívaných právě pro takovou daňovou optimalizaci. Přestože bylo v jistých okamžicích poměrně obtížné vyvodit z dostupných zdrojů správné závěry, mohu souhrnně říci, že v rámci daného rozsahu práce, dostupných dat i použitelných analytických metod byly tyto cíle naplněny.

Bez započítání úvodu a závěru má práce celkem čtyři kapitoly, přičemž pro dosažení hlavních cílů měly zásadní význam především kapitola druhá a třetí. Ve druhé kapitole byly nejprve alespoň stručně charakterizovány dvě, z českého pohledu zásadní, daňově zvýhodněné lokality, tzn. Nizozemí a Kypr. Ve třetí kapitole pak byly identifikovány a ekonomicky zhodnoceny základní metody daňové optimalizace využívající principů mezinárodního zdanění, přičemž každá metoda byla hodnocena jak pro případ Kypru, tak pro případ Nizozemí. Nakonec byly tyto metody a jejich dílčí varianty (kyperská a nizozemská) mezi sebou porovnány a bylo stanoveno pořadí jejich preferencí z pohledu potenciálního investora. Toto porovnání bylo konkrétně realizováno ve čtvrté kapitole.

Již na základě charakteristik nadefinovaných ve druhé kapitole bylo možné odhadnout některé dílčí závěry o výhodnosti nebo nevýhodnosti analyzovaných variant. Očekávané závěry se pak podařilo potvrdit nebo vyvrátit ve třetí kapitole, ve které byl vytvořen jednoduchý model potenciální přímé zahraniční investice v České republice ve formě finanční instituce. Na takto vytvořeném modelu bylo nasimulováno několik základních metod daňové optimalizace za využití principů mezinárodního zdanění. Díky těmto simulacím se podařilo také přibližně vyčíslit, jak velký objem finančních prostředků je potenciálně možné ušetřit v souvislosti s modelovou investicí v případě volby každé z dílčích variant těchto metod. Zároveň se také podařilo nadefinovat základní omezení, která více či méně eliminují potenciální ekonomické přínosy jednotlivých metod.

Všechny hlavní poznatky byly shrnuty v kapitole čtvrté. Na základě hlavních finančních i nejvýznamnějších nefinančních charakteristik bylo vytvořeno obecné pořadí jednotlivých variant, a to z pohledu jejich výhodnosti pro potenciálního investora. V této souvislosti je však nutné poznamenat, že faktorů, které mají vliv na finální rozhodování potenciálního investora, je reálně mnoho. A právě díky tomu může být takto vytvořené pořadí v mnoha případech velmi zavádějící. Proto je tedy nutné mít na paměti, že toto pořadí lze využít spíše jako primární vodítko při rozhodování investora o potenciálních variantách, a tím i při vlastním nastavení struktury dané skupiny, která poté umožní získat určitý užitek z aplikované metody. Vytvořené pořadí by jinými slovy mělo spíše pomoci identifikovat ty varianty, ze kterých by mohl mít investor potenciálně významnější užitek, a zároveň již na začátku eliminovat ty varianty, které by mohly být pro investora v budoucnu pouze ztrátou času a peněz. Volba konkrétní varianty anebo konkrétní kombinace více variant se pak v praxi musí vždy odvíjet od konkrétních specifik dané investice, specifik trhu, charakteristik daného investora, atp.

V souladu se zjištěnými fakty lze závěrem říci, že správná aplikace principů mezinárodního zdanění může investorovi pomoci optimalizovat daňovou povinnost ze svých investic v České republice. Každá taková investice by ale měla být realizována tak, aby se minimalizovalo riziko, že z potenciální úspory se stane spíše přítěž, která bude nakonec investorovi zisk z dané investice ještě více snižovat, než by tomu bylo před aplikací některé z analyzovaných metod.

Seznam použité literatury

Citace

- [1] DURČÁKOVÁ, J., MANDEL, M. *Mezinárodní finance*. 2. vyd. Praha: Management Press, 2003. 394 s. ISBN 80-7261-090-2.
- [2] *Global executive 2009*. New York: Ernst & Young, 2009.
- [3] NERUDOVÁ, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-386-7.
- [4] SOJKA, V. *Mezinárodní zdanění příjmů*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 324 s. ISBN 978-80-7357-354-6.

Bibliografie

Monografie

KUNEŠOVÁ, H., JARÝ, Č. a MARTINČÍK, D. *Světová ekonomika pro distanční studium*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2005. 238 s. ISBN 80-7043-372-8.

READ, C. and GREGORIOU, G. *International taxation handbook. Policy, practice, standards, and regulation*. 1st ed. Oxford: Elsevier, 2007. 369 pgs. ISBN 978-07-5068-371-5.

RYLOVÁ, Z. *Mezinárodní dvojí zdanění 2009*. 3. vyd. Olomouc: Anag, 2009. 424 s. ISBN 978-80-7263-511-5

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Nizozemským královstvím o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a z majetku. Praha: ministerstvo zahraničních věcí Československé socialistické republiky, 1981. 9 s.

Smlouva mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Kyprské republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a z majetku. Praha: ministerstvo zahraničních věcí Československé socialistické republiky, 1974. 9 s.

Elektronické zdroje

Articles of the model convention with respect to taxes on income and on capital [online]. Paris: OECD, 2003 [cit. 2009-11-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/52/34/1914467.pdf>>.

Cyklus daňové ráje: Základní parametry 3 nejoblíbenějších daňových rájů [online]. Praha: Česká kapitálová informační agentura, 2009 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://ipoint.financninoviny.cz/cyklus-danove-raje-zakladni-parametry-3-nejoblibenejsich-danovych-raju.html>>.

Cyklus daňové ráje: Země se zvýhodněným daňovým režimem (NL, Lux, Malta) [online]. Praha: Česká kapitálová informační agentura, 2009 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://ipoint.financninoviny.cz/cyklus-danove-raje-zeme-se-zvyhodnenym-danovym-rezimem.html>>.

Cyklus daňové ráje: Země se zvýhodněným daňovým režimem vs. daňové ráje [online]. Praha: Česká kapitálová informační agentura, 2009 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://ipoint.financninoviny.cz/cyklus-danove-raje-zeme-se-zvyhodnenym-danovym-rezimem-vs-danove-raje.html>>.

Cyprus Taxation, Cyprus Income Taxes and Tax Laws [online]. [cit. 2009-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.cyprus-taxation.net/cyprus-taxation-income_taxes.html>.

Daňové ráje [online]. Mnichovo Hradiště: Territorial investment group, 2009 [cit. 2009-08-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.danovyraj.com>>.

Doing business 2010 overview [online]. Washington: The World Bank, 2009 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org>>.

Model DTT (incl. commentary) [online]. New York: United nations public administration network, 2009 [cit. 2009-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan002084.pdf>>.

Model DTT (w/o commentary) [online]. Paris: OECD, 2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/home/0,2987,en_2649_201185_1_1_1_1_1,00.html>.

Paying Taxes 2010. The global picture [online]. Washington: The World Bank, 2009 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/documents/FullReport/2010/Paying-Taxes-2010.pdf>>.

Paying Taxes 2010. The global picture – summary [online]. Washington: The World Bank, 2009 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/documents/FullReport/2010/Paying-Taxes-2010-summary.pdf>>.

Puzzles over international taxation of cross border flows of capital income [online]. New York: United nations public administration network, 2009 [cit. 2009-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.unpan.org/Library/SearchDocuments/tabid/70/ModuleID/985/mctl/DocumentDetails/dn/UNPAN002498/language/en-US/Default.aspx>>.